

การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของ
เกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี

นางสาวอรพรรณ ศรีสวัสดิ์

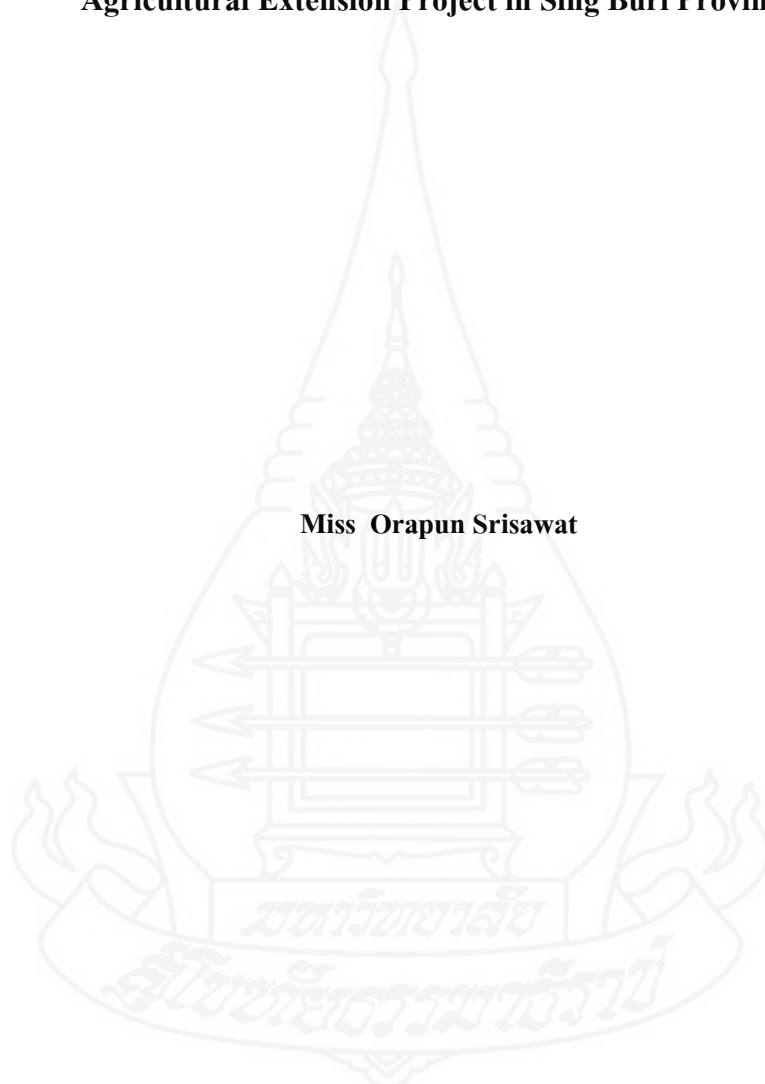

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Farmers' Decision Making on Participating in the Large Agricultural Land Plot
Agricultural Extension Project in Sing Buri Province**

Miss Orapun Srisawat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของ
เกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวอรพรรณ ศรีสวัสดิ์
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา จันทร์คง)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร
ในจังหวัดสิงห์บุรี

ผู้วิจัย นางสาวอรพรรณ ศรีสวัสดิ์ รหัสนักศึกษ 2589000856 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สนิษฐา คุรุทเมือง แสนเสริม
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร (3) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี จาก 6 อำเภอ จำนวน 8 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 572 คน กลุ่มตัวอย่าง 150 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 53.33 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.27 ปี ร้อยละ 44 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 74.7 ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 89.3 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร โดยร้อยละ 51.3 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. เกษตรกร มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 21.10 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 65.3 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 1.81 คน มีรายได้ของครัวเรือนในภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 144,758.67 บาท ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,702.50 บาทต่อไร่ และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร ร้อยละ 96.7 เป็นของตนเอง กองทุนหมู่บ้าน และธ.ก.ส. ร้อยละ 64 และ 49.3 ตามลำดับ (2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 64.67 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ รวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่การประชุม และจากสื่อกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางโดยมีการรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด (3) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถแยกเป็นประเด็นได้แก่ การบริหารชุมชน และจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ได้แก่ ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีระดับปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ซึ่งประกอบไปด้วยราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ และปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีระดับปัญหาในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ด้านการจัดประชุมประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ และด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด

คำสำคัญ การตัดสินใจ นาแปลงใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี

Thesis title: Farmers' Decision Making on Participating in the Large Agricultural Land Plot Agricultural Extension Project in Sing Buri Province

Researcher: Miss Orapan Srisawat; **ID:** 2589000856;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor; (2) Dr. Nareerut Seerasarn, Assistant Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general, social, and economic conditions of farmers (2) knowledge and knowledge resources regarding agricultural extension of large agricultural land plot of farmers (3) farmers' decision making on participating in the large agricultural land plot (4) problems and suggestions in large agricultural land plot extension.

Population of this study were 572 farmers from 8 groups in 6 districts of Sing Buri province who participated in large agricultural land plot. The sample size of 150 people was determined by using simple random sampling method. Data was collected by conducting interviews. Statistical tools that were used in this research were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The results of the research showed that (1) 53.33% of farmers were female with the average age of 50.27 years. 44% of farmers completed primary school level. 74.7% of farmers did not have social status. 89.3% of farmers were members of agricultural group with 51.3% of farmers were clients of BACC. Participated farmers self-owned averagely 21.10 Rai of farmland. 65.3% of farmers had the average of household labor of 1.81 people. The average household income from agricultural sector was 144,758.67 Baht. The average production cost was 3,702.50 Baht/Rai. 96.7% of capital used in agriculture was from the farmer themselves while 64% were from village fund and 49.3% were from BAAC respectively. (2) 64.67% of farmers had high level of knowledge about large agricultural land plot extension. Overall, knowledge resource that farmers received about large agricultural land plot were at a moderate level with the group media at the highest level. (3) The decision making on participating in the large agricultural land plot extension project overall were at the highest level which can be divided into several aspects such as community management and rice pest management group. (4) Problems and suggestions on large agricultural land plot: The overall problems regarding large agricultural land plot extension was at a moderate level with the highest level of problem in the issues such as market connection which consisted of the buying price inconsistency that private sector had agreed with the governmental sector. The problem that influenced the large agricultural land plot extension system in general was at a moderate level. The issues that were at the moderate level included community management, community rice center meeting organization, knowledge transfer, group management and marketing, organic and bio fertilizer producer group establishment, and market connection.

Keywords: Decision making, large agricultural land plot, Sing Buri province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. สินีบุษ คุรุทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร. นารีรัตน์ สิริระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ในทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ภรณี ต่างวิวัฒน์ ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้แนวคิด คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในด้านการประสานงานต่างๆ และขอขอบคุณเกษตรกรในอำเภอค่ายบางระจันทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจ และเป็นกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

อรพรรณ ศรีสวัสดิ์

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่	6
การดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ	17
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้	26
บริบทจังหวัดสิงห์บุรีและสภาพการปลูกข้าวของเกษตรกร	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	56
ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ของเกษตรกร	64
การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่	75
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่	83
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
สรุปการวิจัย	108
อภิปรายผล	112
ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	121
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการทำวิจัย	122
ประวัติผู้วิจัย	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	เกณฑ์การแบ่งและประเภทของการสื่อสารที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร 30
ตารางที่ 2.2	จำนวนประชากรจำแนกเป็นรายอำเภอ ปี 2559 35
ตารางที่ 2.3	ข้อมูลการผลิตข้าวของ จังหวัดสิงห์บุรี 37
ตารางที่ 2.4	การจัดการแปลงนาข้าวและต้นทุนการผลิตข้าวต่อฤดูกาลผลิตของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี 38
ตารางที่ 2.5	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและพื้นที่ปลูกข้าวของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี 40
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 47
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร 57
ตารางที่ 4.2	สภาพทางสังคมของเกษตรกร 58
ตารางที่ 4.3	สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร 60
ตารางที่ 4.4	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ของเกษตรกร 65
ตารางที่ 4.5	ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ของเกษตรกร 71
ตารางที่ 4.6	แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบ นาแปลงใหญ่ 72
ตารางที่ 4.7	การตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ 76
ตารางที่ 4.8	ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร 83
ตารางที่ 4.9	ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ 93
ตารางที่ 4.10	สรุปปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ 104
ตารางที่ 4.11	ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ 105

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ในปัจจุบันการผลิตสินค้าเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูงทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนการผลิตที่สูง ทำให้เกษตรกรรายย่อยประสบปัญหาในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร ตลอดจนโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุน ทรัพยากร และการตลาดได้น้อย และจากการที่เกษตรกรรายย่อยต่างคนต่างผลิต ทำให้ยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558 น.1) ซึ่ง โครงสร้างภาคการเกษตรของไทย เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก และเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำการดำเนินการลักษณะดังกล่าวทำให้ภาคเกษตรต้อง เผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร อาทิ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาการขาดอำนาจต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต การจัดการห่วงโซ่อุปทาน และปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงตัวเกษตรกรได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าว จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มผลิต และการบริหารจัดการร่วมกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มี คุณภาพราคาเป็นธรรม เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดโดยหน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559 น.2)

สิงห์บุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่ทั้งหมด 514,049 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน 411,781 ไร่ คิด เป็นร้อยละ 80.11 ของพื้นที่จังหวัด โดยพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน มีพื้นที่ทำนาข้าวสูงถึง 375,663 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.69 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี, 2558 น. 5) ทั้งนี้จากนโยบายการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีการดำเนินการส่งเสริมการผลิตข้าวของเกษตรกรในรูปแบบแปลงใหญ่ของพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ตามรายงานของสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

(2559) จำนวน 8 แปลง คิดเป็นพื้นที่ 11,090 ไร่ และมีเกษตรกรที่รวมกลุ่มเข้าร่วมโครงการจำนวน 572 ราย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโคนมืดลาตองรับที่แน่นอน และเพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

การดำเนินการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่จังหวัดสิงห์บุรีที่ผ่านมาพบว่า เกษตรกรมีการสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ซึ่งมีจำนวน 2 แปลง สมาชิกเดิม 138 ราย พื้นที่ 2,850 ไร่ ในปี 2559 มีการขยายพื้นที่เป็น 11,090 ไร่ จำนวน 8 แปลง ประกอบด้วยแปลงต้นแบบ จำนวน 1 แปลง และแปลงทั่วไป จำนวน 7 แปลง และมีเกษตรกรที่รวมกลุ่มเข้าร่วมโครงการ จำนวน 572 ราย ส่วนมากเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนอยู่เดิมและเกษตรกรผู้ปลูกข้าวของอำเภอต่างๆในจังหวัดสิงห์บุรี

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อีกทั้งศึกษาถึงความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังรูปข้างล่าง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเกษตรกรเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี ในฤดูกาลผลิต ปี 2559/60

4.2 ขอบเขตของเนื้อหา ศึกษาเกษตรกรเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจ ความรู้และแหล่งความรู้ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การบริหารชุมชน การจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการฯ

4.3 ขอบเขตของเวลา การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ความรู้และแหล่งความรู้ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร ในการเข้าร่วมโครงการฯ ในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน 2560

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี ในฤดูกาลผลิต ปี 2559/60

5.2 นาแปลงใหญ่ หมายถึง การรวมแปลงนาขนาดเล็กของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกันผลิตข้าว โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง

5.3 ระบบการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ หมายถึง เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ (Area-based) เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

5.4 การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ใน 9 กิจกรรม ดังนี้ การบริหารชุมชน การจัดประชุมสัมมนา

ประธานศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการจัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

5.5 ความรู้ในการส่งเสริมเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในด้านความหมายและความสำคัญ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านองค์ประกอบของแปลงใหญ่

5.6 แหล่งความรู้ในการส่งเสริมเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร หมายถึง แหล่งที่มาของความรู้ที่เกษตรกรได้รับจากการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ประกอบด้วย แหล่งที่มาของความรู้จากสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ดังนี้

6.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตข้าวตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร

6.2 เกษตรกรสมาชิกนาแปลงใหญ่นำผลจากการศึกษามาใช้เพื่อไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานนาแปลงใหญ่ และจัดการพื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนเกิดการพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้มีบททบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด โดยมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่
2. การดำเนินงาน โครงการนาแปลงใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
4. แนวคิดความรู้และแหล่งความรู้
5. บริบทจังหวัดสิงห์บุรีและสภาพการปลูกข้าวของเกษตรกร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ (Area-based) เป็นหลักในการดำเนินงาน กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดกันหรือใกล้เคียงกัน มีการจัดการและมีลักษณะการผลิตที่เหมือนกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการรูปแบบการผลิตและผลผลิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการผลิตทางการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรนั้น มีประเด็นรายละเอียดประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ องค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ แนวคิดการดำเนินงานการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และการทำงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่

1.1 ความหมายและความสำคัญ

การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ปรับกระบวนการทำงานภายใน ให้ทุกหน่วยงานมีเป้าหมายการทำงานเชิงพื้นที่ร่วมกันในแปลงใหญ่ สนับสนุนเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ตามภารกิจของหน่วยงาน และความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงประสานภาคเอกชนให้ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานแปลงใหญ่ในลักษณะประชารัฐที่

เป็นความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการบริหารจัดการและการตลาด ที่ภาคเอกชนมีความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ เพื่อร่วมกันผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิต ร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ บริหารจัดการร่วมกัน ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดเพื่อนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559 น.2)

การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ (Area-based) เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) การดำเนินงานดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรได้เตรียมการเพื่อรองรับการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะแปลงใหญ่ โดยได้นำวิธีการทำงานรูปแบบ MRCF system ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา (Area - Based) มองเป้าหมาย พื้นที่-คน-สินค้า เข้าด้วยกัน โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งได้แนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตทางการเกษตรที่ตอบสนองต่อชุมชน ในการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถดำเนินการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในการสนับสนุนการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่ดำเนินการในลักษณะแปลงขนาดใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559 น. 1)

1.2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2559, น. 135) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ดังนี้

- 1) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน
- 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1.3 องค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2558, น. 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ โดยประกอบด้วย

1.3.1 ผู้จัดการพื้นที่ (field manager)

ผู้จัดการพื้นที่ คือ นักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ (เกษตรอำเภอ) ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

1.3.2 พื้นที่แปลงใหญ่

พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง

1.3.3 กลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรเจ้าของแปลง เพื่อให้มีการร่วมกันศึกษาวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายการผลิตการตลาด จัดทำแผนปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดเทคโนโลยีที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ฯลฯ และดำเนินการตามแผน ฯลฯ

1.3.4 การบริหารจัดการแปลง

การบริหารจัดการแปลง โดยผู้จัดการพื้นที่ที่จะต้องเป็นผู้บริหารจัดการแปลงทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เช่น เชื่อมโยงการตลาด การจัดการปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและเทคโนโลยี การจัดการกระบวนการผลิตและการตลาด ฯลฯ เพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 แนวคิดการดำเนินงานการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่

สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกันสูง หากเกษตรกรทำการเกษตรในลักษณะต่างคนต่างทำขาดการรวมกลุ่มการผลิตจะทำให้ยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพ และผลิตสินค้าไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงมีนโยบายในการดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (อรรถา สุขสมบูรณ์ 2558, น. 9) โดยมีการกำหนดแนวคิดในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ ดังนี้

- 1) อยู่ในพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว (S1, S2)
- 2) เกษตรกรต้องการในการพัฒนารวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เป็นพื้นที่ที่ทำนาหว่านและมีปัญหาต้นทุนสูงแต่มีผลผลิตต่ำ
- 3) นำการบริหารจัดการเชิงอุตสาหกรรมมาปรับใช้ตั้งแต่การวางแผนการผลิต จัดหาปัจจัย เตรียมแรงงาน เครื่องจักรกล กำหนดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การตรวจรับรองคุณภาพ และการตลาด

- 4) กำหนดเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ผู้จัดการพื้นที่
- 5) ตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบตามแผนการผลิต
- 6) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนกิจกรรมการผลิตข้าวและกิจกรรมเสริมอื่นๆ
- 7) จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดฤดูเพาะปลูก

1.5 การทำงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2558, น. 6) ได้เสนอแนวทางในการทำงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ โดยมีรูปแบบและขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วย การทำงานร่วมกับภาคีและเครือข่าย การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแปลงใหญ่ การบริหารแปลงใหญ่ สนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ และการติดตามประเมินผลและรายงาน ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละประเด็น ดังนี้

1.5.1 การทำงานร่วมกับภาคีและเครือข่าย

การทำงานร่วมกับภาคีและเครือข่าย ผู้จัดการพื้นที่ ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ประชุมร่วมกันกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวางแผนและกำหนดแนวทางพัฒนาในทุกขั้นตอนตลอดจนกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและการสนับสนุนการดำเนินงานแปลงใหญ่
- 2) ประสานงานกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการดำเนินงานร่วมกันตามแผน

1.5.2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแปลงใหญ่

- 1) รวมพื้นที่และรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต ผู้จัดการพื้นที่ประสานกับเกษตรกรเจ้าของแปลงในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อรวมกลุ่มในการดำเนินงานแปลงขนาดใหญ่
- 2) วิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่ ผู้จัดการพื้นที่จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดประเด็นและเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละพื้นที่/แปลง ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ (Zoning) สภาพปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร การตลาด และเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ฯลฯ เพื่อให้ได้เป้าหมายของการพัฒนาแปลงใหญ่ร่วมกัน
- 3) วางแผนการปฏิบัติงาน ผู้จัดการพื้นที่ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

4) พัฒนากลุ่มเกษตรกร ผู้จัดการพื้นที่จัดกระบวนการกลุ่มและจัดกระบวนการ การเรียนรู้ให้เกษตรกรเข้าไปเรียนรู้แล้วนำมาปฏิบัติในพื้นที่ โดยประสานศูนย์เรียนรู้ฯ และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาตามเป้าหมายแปลงใหญ่ของกลุ่ม

1.5.3 การบริหารแปลงใหญ่

1) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้จัดการพื้นที่ดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับเกษตรกรเจ้าของแปลงในเรื่อง

1.1) ชี้แจงทำความเข้าใจการดำเนินงานกับเกษตรกร รวมทั้งกำหนดแนวทาง การพัฒนา

1.2) วางแผนการผลิตและการตลาด ตลอดฤดูกาลผลิต

1.3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ฯลฯ

2) การบริหารจัดการผลิตและการตลาด โดยที่ผู้จัดการพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรดำเนินการ

2.1) ส่งเสริมให้มีการใช้ปัจจัยการผลิต/ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมร่วมกัน

2.2) รวมผลผลิตเพื่อร่วมกันจำหน่าย

2.3) ประสานงานกับภาคีเครือข่ายในการเชื่อมโยงด้านการตลาด โดยประสานงานกับสหกรณ์การเกษตรหรือภาคเอกชนในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น แบบพันธะสัญญา (Contract Farming) หรือระบบตลาดสมาชิกในชุมชน (Community Supported Agriculture : CSA) หรือรูปแบบแบ่งปันผลประโยชน์ (Benefit Sharing) ฯลฯ ตามความเหมาะสม

3) ดำเนินงานจัดทำแปลงใหญ่ ผู้จัดการพื้นที่สนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินงานจัดทำแปลงใหญ่ตามแผนปฏิบัติงาน

1.5.4 การสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

1) ผู้จัดการพื้นที่ประสานงานกับหน่วยงานวิชาการต่างๆ ในพื้นที่และส่วนกลาง เพื่อสนับสนุนความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ผู้จัดการพื้นที่และเกษตรกรในการดำเนินงานแปลงใหญ่

2) ผู้จัดการพื้นที่ประสานงานกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการสนับสนุนการดำเนินงานแปลงใหญ่

1.5.5 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

1) มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม ตลอดจนการคมนาคมสะดวกพอสมควร

2) มีความเหมาะสมในทางกายภาพทั้งเรื่องของดิน น้ำ และภูมิอากาศ

- 3) ลักษณะการถือครองที่ดินต้องไม่อยู่ในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย
- 4) ความสามารถและประสบการณ์ของเกษตรกร
- 5) ความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร
- 6) ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภูมิภาค

1.5.6 การติดตามประเมินผลและรายงาน

- 1) ติดตามประเมินผล ให้มีการติดตาม/นิเทศโดยส่วนกลาง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรเขต และจังหวัด
- 2) สรุบทบทเรียนการดำเนินงานโครงการ โดยถอดบทเรียนผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแปลงใหญ่ และนำเสนอในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด/ระดับเขต/ระดับประเทศ
- 3) การรายงานการดำเนินงาน โดยรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการแปลงใหญ่หลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นระดับจังหวัด/ระดับเขต/ระดับประเทศ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน สร้างการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดกันหรือใกล้เคียงกัน รวมกลุ่มทำการผลิต ซึ่บัจจ่ายการผลิต ร่วมกันจำหน่ายผลผลิต และมีการบริหารจัดการกลุ่มกิจกรรมร่วมกัน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตข้าว ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานรัฐและเอกชน โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่างๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี คือ การกำหนดข้อคำถามเพื่อวัดความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านองค์ประกอบ

2. การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี จากการศึกษาข้อมูลประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางพัฒนาของกระทรวง (Road map) ซึ่งมีโครงการที่สำคัญ คือการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง ประกอบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบาย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2558 เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่จะก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตร ทั้งนี้ การปรับ โครงสร้างสินค้าที่สำคัญดังกล่าว จะต้องทำการผลิตในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ ประกาศเขตพื้นที่เหมาะสมสำหรับ การผลิตสินค้า 20 ชนิดไว้แล้ว โดยมีหลักการ คือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ ของสินค้า แก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างภาคการเกษตรของไทย เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครอง ทาง การเกษตรขนาดเล็ก และเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การดำเนินการลักษณะดังกล่าวทำให้ภาคเกษตรต้อง เผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ได้แก่ ค่าพันธุ์ ค่าปัจจัยการผลิตต่างๆ ค่าใช้จ่ายของเครื่องจักรกลการเกษตร และค่าจ้างแรงงานด้านการเกษตร รวมทั้ง ปัญหาการขาดอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Production Process) การจัดการห่วง โซ่อุปทาน (Supply Chain) และปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงตัวเกษตรกรได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าว จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต และการบริหาร จัดการร่วมกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจต้องดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริม การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร จึง

ได้กำหนดระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มี คุณภาพ ราคาเป็นธรรม เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด โดยหน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก (สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี 2559, น. 1)

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

2.2.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้ มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2.3 เป้าหมาย

2.3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ร้อยละ 15 ของฐานข้อมูลที่มีอยู่

2.3.2 คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรผู้ทำนาที่มีความพร้อมในแต่ละตำบล รวม 8 จุด ดังนี้

- 1) ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี พื้นที่ 3,000 ไร่ เกษตรกร 100 ราย
- 2) ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี พื้นที่ 3,000 ไร่ เกษตรกร 100 ราย
- 3) ตำบลห้วยชัน อำเภออินทร์บุรี พื้นที่ 1,000 ไร่ เกษตรกร 50 ราย
- 4) ตำบลประศุก อำเภออินทร์บุรี พื้นที่ 1,000 ไร่ เกษตรกร 50 ราย
- 5) ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน พื้นที่ 3,000 ไร่ เกษตรกร 100 ราย
- 6) ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง พื้นที่ 1,000 ไร่ เกษตรกร 50 ราย
- 7) ตำบลบ้านหม้อ อำเภอพรหมบุรี พื้นที่ 1,000 ไร่ เกษตรกร 50 ราย
- 8) ตำบลท่าข้าม อำเภอกำแพงแสน พื้นที่ 1,000 ไร่ เกษตรกร 62 ราย

โดยทุกจุดดำเนินการปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ยกเว้น ตำบลทับยาปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105

2.4 วิธีการดำเนินงาน

2.4.1 กิจกรรมที่ 1 การบริหารชุมชน

โดยผู้จัดการแปลง (เกษตรกรอำเภอ) และผู้ช่วยผู้จัดการแปลง (นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล)

1) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร หรือผู้นำชุมชน วางแผนดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร พร้อมด้วยหน่วยงานภาครัฐ เช่น สถานี

พัฒนาที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี โครงการชลประทานในพื้นที่ สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี เป็นต้น เพื่อกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมาย

2) จัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของ โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ให้กับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมเวที ชุมชนจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกรและผู้นำชุมชน จากนั้นเปิดรับสมัคร สมาชิกเข้าร่วมโครงการ และคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม กำหนดกติกา กฎระเบียบของกลุ่ม

2.4.2 กิจกรรมที่ 2 จัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน

1) ระดับประเทศ 1 ครั้ง ประธานศูนย์ข้าวชุมชน ศูนย์ละ 1 คน เป็นเวลา 2 วัน (กรมการข้าว)

2) ระดับจังหวัด 1 ครั้ง ประธานหรือคณะกรรมการศูนย์ ระยะเวลา 1 วัน ดำเนินการจัดประชุมในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อวางแผนการดำเนินงาน สั่งจองเมล็ดพันธุ์ รับทราบสถานการณ์การผลิต การตลาดและการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ของศูนย์รวมถึงผลการ ดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี

2.4.3 กิจกรรมที่ 3 ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

การสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรเป้าหมายโดยการถ่ายทอดความรู้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน ศูนย์ละ 25 คน จำนวน 2 ครั้ง ดำเนินการโดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัด

2.4.4 กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

1) จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว วิธีการดำเนินงานดังนี้
ก. คัดเลือกแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ จำนวน 200 ไร่/ศูนย์ (พื้นที่ไ้แดง) เกษตรกร 20-25 ราย/ศูนย์ โดยมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร จำนวน 9 ครั้ง ร่วมกับกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี สถานีพัฒนาที่ดินสิงห์บุรี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท

ข. คัดเลือกแปลงสมาชิก 1-5 ราย จำนวน 20 ไร่ จากเกษตรกร 20-25 ราย ที่เป็นแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้างต้น มาเพื่อใช้เป็นแปลงเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยใช้เครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าวออก ปฏิบัติดูแลรักษาถูกต้องเหมาะสม ต้องมีการบันทึก ต้นทุนการผลิต ผลผลิตและรายได้สุทธิ เน้นพื้นที่ติดถนนสายหลักเดินทางสะดวกสามารถศึกษาดู งานได้และเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน

ค. ให้ทุกศูนย์จัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนและขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงาน เกษตรจังหวัด หากชุมชนมีศูนย์ข้าวชุมชนอยู่แล้วให้ดำเนินการในศูนย์ข้าวชุมชน

กรมการข้าวสนับสนุนปัจจัยการผลิต ดังนี้

ก. เมล็ดพันธุ์ข้าว สำหรับจัดทำแปลงจำนวน 2 ต้น/ศูนย์ โดยมีเงื่อนไขให้สมาชิกผู้จัดทำแปลงยืม และมีการส่งคืนหลังเก็บเกี่ยว (รูปแบบกองทุนหมุนเวียน)

ข. เครื่องปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ (เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความชื้น จักรเย็บกระสอบ) ให้กับ 3 ศูนย์ ได้แก่

ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบลท่าข้าม อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

2) จัดทำแปลงส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี

เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ (ไข่ขาว) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน 3 ครั้ง/ศูนย์ เพื่อพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP และหรือ Pre-GAP

ครั้งที่ 1 เรื่อง GAP ข้าว

ครั้งที่ 2 เรื่องการตรวจประเมินแปลง

ครั้งที่ 3 เรื่องการตรวจรับรองแปลง การพัฒนาสินค้า

2.4.5 กิจกรรมที่ 5 จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ

จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จำนวน 1 กลุ่ม/ศูนย์ เพื่อพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้เป็นจุดเรียนรู้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่กรมพัฒนาที่ดินแนะนำ เช่น ปุ๋ยพืชสด การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพโดยใช้สารเร่ง พด. รวมถึงการกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมัก เป็นการลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ตามรูปแบบ “ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์” ดำเนินการโดย สถานีพัฒนาที่ดินสิงห์บุรี

2.4.6 กิจกรรมที่ 6 จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว

1) จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว จำนวน 1 กลุ่ม/ศูนย์ เพื่อให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี

2) พัฒนาศักยภาพวิทยากรที่เลี้ยงตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน 4 วัน

3) พัฒนาศักยภาพชาวนาในการดำเนินงาน “ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน” (ศจช.) ดังนี้

ก.อบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและการบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน 9 ครั้ง/ศูนย์ ๑ ละ 25 คน

ข. จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) 1 กลุ่ม/ศูนย์ ดำเนินการโดย กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี

ค. จัดเวทีสร้างเครือข่าย ศจช. ประธานหรือกรรมการ ศูนย์ ศูนย์ละ 3 ราย ระยะเวลา 1 วัน ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (สสท)

2.4.7 กิจกรรมที่ 7 จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

1) จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร 1 กลุ่ม/ศูนย์ ๑ ละ 5-7 คน
2) จัดประชุมผู้ประกอบการเครื่องจักรกลทั้งผู้จำหน่ายและผู้รับจ้าง ร่วมกับชุมชน จำนวน 2 ครั้ง ๑ ละ 15 ราย

3) อบรมการข้าวสนับสนุนเครื่องจักรกลในการปลูกข้าว ตามความเหมาะสมของพื้นที่ในรายการดังนี้

ก. เครื่องโรยข้างอก 7 ศูนย์ ๑ ละ 2 เครื่อง

ข. ชุดปรับปรุงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ 3 ชุด มี 3 ศูนย์ที่ได้รับ ดังนี้ ตำบลพิบูลย์ ตำบลพิทักษ์ และตำบลท่าข้าม ดำเนินการโดย ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท/ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท

2.4.8 กิจกรรมที่ 8 การจัดประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด

1) ประชุมเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างผู้นำชุมชน/คณะกรรมการบริหารกลุ่มกับผู้ประกอบการ จำนวน 2 ครั้ง/ศูนย์

ครั้งที่ 1 ช่วงก่อนฤดูการผลิตเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน การกำหนดชนิดพันธุ์ข้าว ปริมาณและคุณภาพที่ผู้ประกอบการต้องการเพื่อวางแผนการผลิต

ครั้งที่ 2 ช่วงใกล้เก็บเกี่ยวเพื่อสรุปปริมาณที่คาดว่าจะผลิตได้ วิธีการรับซื้อและราคาในการรับซื้อกลุ่มเป้าหมายคือ คณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีในพื้นที่ สหกรณ์การเกษตร สกต. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ครั้งละ 25 คน 1 วัน ดำเนินการโดย สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรีและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสิงห์บุรี

2.4.9 การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงให้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว จำนวน 1 ครั้ง ดำเนินการโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ร้อยละ 15 ของฐานข้อมูลที่มีอยู่ รวมถึงได้คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรผู้ทำนาที่มีความพร้อมในแต่ละตำบลรวม 8 จุด ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมในโครงการ 9 กิจกรรม คือ การบริหารชุมชน จัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวทางการดำเนินการของกิจกรรมต่างๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี คือ การกำหนดข้อคำถามเพื่อวัดระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร ใน 9 ประเด็นได้แก่ การบริหารชุมชน การจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน การถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต การจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ การจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว การจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการแสวงหาทางเลือกที่มีอยู่จากทางเลือกต่างๆ และสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้ การตัดสินใจถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเผชิญและปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เนื่องจากการตัดสินใจจะทำให้มนุษย์เลือก และได้สิ่งต่าง ๆ ที่คิดว่าเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึง(1) ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจ (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (3) ประเภทของการตัดสินใจ (4) ขั้นตอนการตัดสินใจ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจ

3.1.1 ความหมายของการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision making) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้
จุมพล หนิมพานิช (2541, น. 19) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง ความคิด

และการกระทำต่างๆ ที่นำไปสู่การเลือกหรือการตกลงใจในการเลือกทางเลือกทางใดทางเลือกหนึ่ง หรือจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง

เพ็ญศิริ ติมารักษ์ (2546, น.163) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการในการประเมินแล้วเลือกตัวเลือกตัวหนึ่งและปฏิเสธตัวเลือกอื่น การตัดสินใจนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่แทบตลอดเวลาในชีวิตของเรา มีทั้งการตัดสินใจเล็กๆ น้อยๆ กระบวนการตัดสินใจจะต่างจากการคิดแก้ปัญหา ตรงที่การตัดสินใจทราบตัวเลือกหรือความเป็นไปได้เรียบร้อยแล้ว ภาระที่ต้องทำคือเลือกให้ดีที่สุด แต่บางครั้งถ้ามีเกณฑ์ที่ใช้เลือกค่อนข้างซับซ้อน จะทำให้ยากที่จะตัดสินใจได้

สมคิด บางโม (2548, น. 175) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือก ทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจ ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในทางปฏิบัติการตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยากสลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกส่งการปฏิบัติ โดยวิธีใด จึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2551, น. 109) กล่าวว่า การตัดสินใจหมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารตัดสินใจใช้ใจการแก้ไขปัญหาขององค์กร หรือการกำหนดแนวทางการปฏิบัติซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากโครงสร้างองค์กร พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

สรุป การตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเลือกหรือการตกลงใจในการเลือกทางเลือกทางใดทางเลือกหนึ่ง อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3.1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

1) ความหมายของทฤษฎีการตัดสินใจ

วันทนีย์ ภูมิภักทราคม และคณะ (2534, น. 7) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นการนำหลักเกณฑ์หรือเครื่องมือต่างๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจเพื่อจะทำให้ผู้ตัดสินใจมีโอกาสตัดสินใจผิดพลาดน้อยลงหรือตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น การตัดสินใจที่จะมีขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ที่สามารถประเมินได้และใช้เกณฑ์หรือเครื่องมือดังกล่าวพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการตัดสินใจ

2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2551, น.110) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นการนำแนวความคิดที่มีเหตุผลที่ผู้บริหารใช้ในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจตามวิธีการตัดสินใจออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

ก. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ มีเทคนิคการคาดการณ และการพยากรณ์เข้ามาประกอบการตัดสินใจ เช่น การพยากรณ์โดยใช้แนวโน้ม เป็นต้น

ข. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการพรรณนา เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีการพิสูจน์และเห็นจริงจึงจะดำเนินการตัดสินใจได้ บางครั้งเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่า การตัดสินใจทางวิทยาศาสตร์

ค. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยกำหนดความ เป็นทฤษฎีที่คำนึงถึงว่าแนวทางการตัดสินใจควรจะเป็นหรือน่าจะเป็นอย่างไรจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้

2) ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจโดยการจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. การตัดสินใจโดยคนเดียว เป็นการตัดสินใจโดยคนๆ เดียวจะทำให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

ข. การตัดสินใจโดยกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่ยึดทีมงาน และคณะกรรมการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจเป็นการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2559, น.11-57) จำแนกทฤษฎีการตัดสินใจของบุคคลไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีพรรณนา (Descriptive Theory) เป็นกระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป โดยเฉพาะการตัดสินใจชีวิตประจำวันซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญมากนัก โดยการพรรณนาให้เหตุผลในการจำแนกทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หลายทางเลือก แล้วตัดให้ลดน้อยลง อาจเหลือเพียงทางเลือกเดียวหรือสองทางเลือกที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายแผนงาน หรือความสามารถปฏิบัติได้ของผู้ตัดสินใจ

2) ทฤษฎีบรรทัดฐาน (Normative Theory) เป็นกระบวนการตัดสินใจที่มนุษย์ควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ บุคคลพยายามที่จะตัดสินใจตามทฤษฎีบรรทัดฐาน เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาด ซึ่งจะไม่เป็นที่ยอมรับตามบรรทัดฐาน

ของสังคม การตัดสินใจหลายอย่างโดยเฉพาะทางธุรกิจส่วนมากอยู่ภายใต้สถานการณ์ 2 ลักษณะ คือ การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง ซึ่งทราบความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ และการตัดสินใจไม่แน่นอน ซึ่งมาทราบความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ การตัดสินใจในชีวิตประจำวันในเรื่องที่สำคัญหลายเรื่องพบว่าเป็นการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน แม้ว่าบ่อยครั้งบุคคลมีความคาดหวังว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นน่าจะเป็นไปได้ที่จะได้รับผลลัพธ์เชิงบวก แต่บุคคลก็ไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นที่แน่นอน

3) ทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวังตามความรู้สึกรู้สึกของตนเอง (Subjective expected utility theory) จากทฤษฎีการตัดสินใจข้างต้น บุคคลจะใช้หลักพื้นฐานเกี่ยวกับ “ความน่าจะเป็น” เพื่อหาค่าคาดหวัง (Expected Value) ของทางเลือกในการตัดสินใจ หากได้ค่าเป็นบวกก็จะตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น แต่ถ้าค่าคาดหวังของทางเลือกนั้นมีค่าเป็นลบ ก็จะไม่เลือกทางเลือกนั้น หรือเลือกทางเลือกที่มีค่าบวกสูงกว่าทางเลือกอื่น

สรุป การตัดสินใจของมนุษย์นั้น จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับว่าเรื่องนั้นสำคัญมากน้อยเพียงใด หากเป็นการตัดสินใจเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการก็พยายามที่จะตัดสินใจ ไม่ให้เกิดการผิดพลาดมากที่สุด

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ย่อมมีปัจจัยที่นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของบุคคลนั้น มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535, น. 187-188) กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีหลายปัจจัย ไว้ดังนี้

1) การรับรู้การตัดสินใจ การรับรู้ (Perception) จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันไป โดยเฉพาะจะมีอิทธิพลในสถานการณ์การตัดสินใจที่ไม่แน่นอน ข้อมูลในการตัดสินใจไม่เพียงพอ และยังมีบทบาทสำคัญเมื่อต้องตัดสินใจเลือกทางที่ไม่มีข้อแตกต่างมากนัก การรับรู้เป็นเพียงกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งรับแรงกระตุ้น (Stimulus) ผ่านอวัยวะรับความรู้สึก เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง และไปสู่สมองซึ่งประกอบด้วยความจำ ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ แยกต่างกันไป ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการรับรู้ ได้แก่ ความคุ้นเคยกับตัวกระตุ้น ซึ่งก็คือ ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ รวมทั้งบุคลิกภาพ พื้นเพ วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นบุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งที่เขาอยากจะได้รับรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคล

การรับรู้นั้นอาจมีการบิดเบือนได้ ซึ่งจะมีผลให้การตัดสินใจขาดประสิทธิภาพได้ การบิดเบือนการรับรู้มี 4 ชนิดคือ

ก. การบิดเบือนแบบ สเตอไรท์ (Stereotype) เป็นการบิดเบือนที่มาจากประสบการณ์บางอย่างแล้วเหมารวมว่าคงเป็นอย่างนั้นไปหมด เช่น เห็นว่าผู้ชายเป็นนักบริหารที่ดีกว่าผู้หญิง เห็นว่าคนมีอายุมากขาดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นจริงในบางคน แต่ไม่เป็นจริงเสมอไปทั้งหมด

ข. การบิดเบือนแบบ ฮาลอ บัฟเฟต (Halo Buffect) เป็นการประเมินลักษณะบุคคลจากประสบการณ์ที่เคยประทับใจ เช่น เห็นคนมาทำงานสม่ำเสมอว่าเป็นคนฉลาดรับผิชอบมองคนที่ไม่ค่อยมาทำงานว่าไม่ดี เกิดเป็นอคติและเป็นการปิดบังข้อเท็จจริง ทำให้อาจมีการตัดสินใจที่ผิดพลาด

ค. การบิดเบือนแบบ โพรเจกชัน (Projection) เป็นการโยนความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของตนไปให้คนอื่นโดยเหมาเอาว่าคนอื่นคงมีความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมเช่นเดียวกับตน ซึ่งทำให้เกิดอคติในการมองปัญหาและการตัดสินใจ เช่น เห็นลูกน้องทำงานซ้ำซากขาดความก้าวหน้า ก็คิดว่าลูกน้องคงเบื่อ แต่จริงๆ ลูกน้องอาจจะชอบระบบงานเดิม และไม่ต้องการความก้าวหน้าอีกก็ได้ การบิดเบือนแบบนี้รวมไปถึงการซัดทอดสาเหตุแห่งความผิดพลาดไปให้คนอื่นด้วย

ง. การบิดเบือนแบบ เปอเซปทิว ดีเฟนซี (Perceptual Defense) เป็นการบิดเบือนที่บุคคลพยายามรักษารูปแบบแนวคิดของตนไว้ แม้ว่าข้อเท็จจริงจะแสดงความจริงที่แตกต่างออกไปก็ไม่ยอมเปลี่ยนแนวคิด ส่งผลให้การรับรู้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น เชื่อว่าคนงานไร้ฝีมือจะไม่ฉลาด เพราะถ้าฉลาดจะไม่ไร้คนไร้ฝีมือ แต่เมื่อผลการวิจัยปรากฏว่าคนงานเหล่านี้มีความฉลาดโดยมีคุณสมบัติเฉพาะตนไม่เกี่ยวกับอาชีพ ผู้ที่มีการรับรู้แบบบิดเบือนตามแนวนี้ก็ยังพยายามรักษาความเชื่อเดิมของตนไว้

2) **ค่านิยมกับการตัดสินใจ** ค่านิยมของผู้ตัดสินใจแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ค่านิยมจะหมายถึงสิ่งที่คนแต่ละคนคิดว่าควรจะเป็น ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะดีหรือไม่ก็ตาม และมักจะเป็นสิ่งที่บุคคลในกลุ่มมีความเห็นเหมือนกัน ค่านิยมเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทำให้ประสบการณ์ของแต่ละคนผิดแผกแตกต่างกันไป

ค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจ ดังนี้

ก. ค่านิยมมีคุณสมบัติในการช่วยเลือก และการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่างๆ โดยค่านิยมจะเกิดขึ้นเพียงสนองความต้องการของคนที่จะเลือกจากทางเลือกต่างๆ

ข. ค่านิยมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ของแต่ละคนแตกต่างกันออกไปด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าค่านิยมของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ในสังคมหนึ่งๆ มักมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน

ค. ค่านิยมเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานได้ โดยผ่านกระบวนการ สะสมทางสังคม เป็นจริยธรรมที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ

ง. ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีค่านิยมที่มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงง่ายๆ และสะท้อนเป็นบุคลิกภาพของแต่ละคนก็ตาม แต่ค่านิยมก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตาม ประสบการณ์

จ. ค่านิยมจะกำหนดเงื่อนไข บทบาท หน้าที่ ความคาดหวังต่อตำแหน่ง สถาน สภาพของแต่ละคน

ฉ. ค่านิยมวัดมาตรฐานตัวเอง บุคคลมักจะใช้ค่านิยมของตัวเองเป็นมาตรฐานวัดถึง ต่างๆ

3) บุคลิกภาพกับการตัดสินใจ บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของรูปแบบแต่ละ คนที่เป็นการผสมผสานของร่างกาย อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย การจูงใจที่แสดงออกคือ คนอื่น และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว บุคลิกภาพจะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ แรงจูงใจซึ่งเป็น ส่วนชักจูงจิตใจให้อยากทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง การรู้ถึงสิ่งที่อยู่รอบตัว และแนวโน้มที่จะแสดง พฤติกรรมของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพจะมีลักษณะคงทน การเปลี่ยนแปลงจะค่อยเป็นค่อยไป โดย เป็นผลจากความรับรู้และสภาพแวดล้อม บุคลิกภาพมีผลต่อการตัดสินใจ เช่น บางคนมีบุคลิกภาพ กล้าได้กล้าเสีย บางคนชอบรื้อร่อนในการตัดสินใจ บางคนชอบแก้ปัญหามากกว่า บางคนชอบแก้ปัญหาเข้ามาเอง บางคนอาจมีบุคลิกภาพที่ชอบคิดสร้างสรรค์ ชอบทดลอง เป็นต้น บุคลิกภาพเหล่านี้ล้วนมีผลต่อ การตัดสินใจทั้งสิ้น เช่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพกล้าเสี่ยงมักชอบการตัดสินใจในสถานการณ์ไม่แน่นอน และตัดสินใจได้เร็ว ขณะที่ผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่กล้าเสี่ยงมักชอบการตัดสินใจในสถานการณ์แน่นอน มักชอบรื้อร่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลทางเลือกรวมมากที่สุดจึงตัดสินใจ

ศรีสุรางค์ ทีนะกุล (2542, น.189-190) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมี หลายปัจจัย แต่กล่าวเฉพาะปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ดังนี้

1) ทางเลือก (action) ในปัญหาหนึ่งๆ ที่ต้องมีการตัดสินใจ ซึ่งมีทางเลือกเกิดขึ้น มากกว่าหนึ่งทางเลือก ผู้ตัดสินใจควรระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

2) สภาพการณ์นอกบังคับ (state of nature) ในปัญหาหนึ่งที่ต้องตัดสินใจนอกจาก จะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือกแล้ว ในแต่ละทางเลือกยังมีสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถ ควบคุมได้มากกว่า 1 สภาพการณ์ ยกเว้นการตัดสินใจภายใต้สภาพการณ์ที่แน่นอน สภาพการณ์ เกี่ยวข้องดังกล่าวเรียกว่า สภาพการณ์นอกบังคับ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ นั้น การรับรู้การตัดสินใจ ค่านิยมกับ การตัดสินใจ บุคลิกภาพกับการตัดสินใจ ทางเลือกและสภาพการณ์นอกบังคับ จะมีอิทธิพลในการ

ตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันไป ผู้ตัดสินใจมักจะเลือกปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตนเองไปสู่ความสำเร็จในสิ่งที่ตัดสินใจนั้นได้

3.3 ประเภทของการตัดสินใจ

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535, น.185-186) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจไว้

3 ประเภท ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ

1) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว โดยที่เกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอและทราบถึงผลของการเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอนในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด

2) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง คือ การตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่แน่นอนน้อยกว่าการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน แต่ยังคงคาดคะเนความเป็นไปได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยบางอย่างที่ไม่แน่นอน

3) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือความน่าจะเป็นที่จะเป็นสถานการณ์ที่มีคแปดด้าน ทั้งนี้เพราะผู้ตัดสินใจในสถานการณ์นี้จะไม่มีโอกาสทราบความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและมีตัวแปรอื่นที่ควบคุมไม่ได้อยู่ด้วย ดังนั้นการตัดสินใจในสถานการณ์เช่นนี้ จึงไม่อาจเลือกโดยใช้ผลตอบแทนสูงสุดได้ ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

ทองใบ สุคชาติ (2542, น. 303) จำแนกประเภทการตัดสินใจไว้ดังนี้

1) การตัดสินใจแบบมีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำและมีเกณฑ์การตัดสินใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การตัดสินใจแบบไม่มีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจที่ยังไม่เกิดขึ้นมาก่อน หรือเป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ไปประกอบการตัดสินใจได้ทันที จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและสถานการณ์

สรุป ประเภทการตัดสินใจ อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน และการตัดสินใจแบบมีโครงสร้าง เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว ซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำและมีเกณฑ์การตัดสินใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนกลุ่มที่สอง การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และการตัดสินใจแบบไม่มีโครงสร้างนั้น ผู้ตัดสินใจ

ทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกัน ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

3.4 ขั้นตอนการตัดสินใจ

สัญญา ไซหาญ (2544, น. 6) ได้ระบุขั้นตอนการตัดสินใจตามทฤษฎีมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นิยามปัญหาให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนรายการทางเลือกที่เป็นไปได้ออกมาทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 เขียนผลลัพธ์และ/หรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นติดตามมาในแต่ละทางเลือกออกมาทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 4 นำเอาทางเลือกในขั้นตอนที่ 2 และผลลัพธ์ตามขั้นตอนที่ 3 มาจับคู่ทำเป็นตารางได้เสีย (pay – off table) จนครบทุกคู่ ตารางได้เสียนี้ บางครั้งเรียกว่าตารางตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 เลือกตัวแบบคณิตศาสตร์ในทฤษฎีการตัดสินใจออกมาหนึ่งตัวแบบ

ขั้นตอนที่ 6 ใช้ตัวแบบขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลแล้วตัดสินใจ

เฉลิมพงษ์ มีสมนัย (2546, น.14) กล่าวว่า ในแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจตามเหตุผล มีสาระสำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ตัดสินใจจะต้องรับรู้และบอกให้ได้ว่าสถานการณ์ในการตัดสินใจเป็นสถานการณ์แบบใด (ไม่แน่นอน เสี่ยงแน่นอน)

ขั้นที่ 2 การระบุทางเลือกที่เป็นได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 3 การประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 4 ทางเลือกที่ทำให้องค์การได้รับประโยชน์ดีที่สุด

ขั้นที่ 5 นำทางเลือกที่ได้เลือกไว้แล้วไปดำเนินการ

ขั้นที่ 6 การติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือก

ชนงกรณ์ กุณฑบุตร (2547, น. 50) กล่าวว่า โดยทั่วไปกระบวนการตัดสินใจจะมีความแตกต่างกันในด้านการจัดกลุ่มของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา จะเป็นการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาให้เกิดความชัดเจนก่อน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์การบางครั้งยากต่อการระบุว่ามีสาเหตุใด

ขั้นที่ 2 การกำหนดทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา เมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดปัญหาได้ชัดเจนแล้ว โดยจะต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะถูกนำมากำหนดเป็นทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 3 การประเมินผลทางเลือกต่างๆ ที่กำหนด เป็นแนวทางการนำปัญหาไปสู่การแก้ไข ในขั้นตอนนี้ผู้ตัดสินใจจะวิเคราะห์และประเมินว่าทางเลือกใดสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด ทางเลือกใดควรจะดำเนินการก่อนและหลัง มีการใช้กระบวนการชั่งน้ำหนักเพื่อพิจารณาถึงผลดีและผลเสียในแต่ละทางเลือกด้วย

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการนำเอาทางเลือกต่างๆ มาเปรียบเทียบว่าทางเลือกใดจะเหมาะสมและเป็นไปได้มากกว่ากัน

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ เป็นการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและมีความเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลการตัดสินใจสู่การปฏิบัติและประเมินผลต่อไป

ขั้นที่ 6 ประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้นๆ เป็นการพิจารณาค่าของผลงานและความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ และมาตรฐานที่ได้เลือกจากทางเลือกที่ตัดสินใจ

สรุป ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่กำหนดโดยผู้ตัดสินใจจะต้องวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทางเลือกที่จะแก้ปัญหา ประเมินผลทางเลือกต่างๆ ที่กำหนด นำทางเลือกที่ได้เลือกไว้แล้วไปดำเนินการ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือก เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎี ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คือ การรับรู้การตัดสินใจ ค่านิยมในการตัดสินใจ และบุคลิกภาพกับการตัดสินใจ

4. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้ นั้น จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยสามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก คือ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้และการวัดความรู้ ส่วนประเด็นที่สอง คือ แนวคิดที่เกี่ยวกับแหล่งความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของแหล่งความรู้ ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งความรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้ และการวัดความรู้ โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ความหมายของความรู้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 232) ความหมายของ ความรู้ ตามราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สิ่งที่ตั้งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติการและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือปฏิบัติ

วิจารณ์ พานิช (2548, น. 5-6) กล่าวว่า ความรู้ นั้น มีหลายนัยและหลายมิติ ดังนี้

1) ความรู้ คือ สิ่งที่น่าไปใช้จะไม่หมด หรือสึกหรอแต่จะยิ่งออกเงยหรือออกงามขึ้น

2) ความรู้ คือ สารสนเทศที่น่าไปสู่การปฏิบัติ

3) ความรู้ เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้ นั้น

4) ความรู้ เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้น โดยความต้องการ ซึ่งในยุคแรกๆ ของการพัฒนาศาสตร์ด้านการจัดการความรู้มองว่าความรู้

มาจากการจัดระบบและ ตีความสารสนเทศ (Information) ตามบริบท ซึ่งสารสนเทศก็ได้มาจากการประมวลข้อมูล (data) ดังนั้นความรู้จะไม่ มีประโยชน์เลยถ้าไม่นำไปสู่การกระทำหรือการตัดสินใจ

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554 อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ 2556, น. 12-7) อธิบายความหมายของความรู้ว่า “ความรู้” เป็นสารสนเทศที่หมายถึง สิ่งที่ตั้งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติการและทักษะความเข้าใจ และบูรณาการกับความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้อื่นเกิดการประสมระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้งจนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอแต่จะยิ่งออกเงยหรือออกงามยิ่งขึ้น

ดังนั้น ความรู้ อาจสรุปได้ว่า ข้อมูลและสารสนเทศที่ผสมผสานกับประสบการณ์ ความรอบรู้ใน บริบทการแปลความหมาย การแสดงความคิดเห็น โดยเป็นสารสนเทศที่มีคุณภาพสูง ที่พร้อมจะนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ หรือใช้ในการทำงาน

4.1.2 ประเภทของความรู้

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554, น. 1-11) กล่าวว่า การจำแนกประเภทของความรู้สามารถทำได้หลายมิติ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกันออกไป แต่การจำแนกประเภทของความรู้ที่ได้รับความนิยมและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อการจัดการความรู้นั้น ได้จำแนกความรู้ตามลักษณะปรากฏของความรู้ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) มีรายละเอียด ดังนี้

1) *ความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่ปรากฏ* เป็นความรู้ที่มีลักษณะเด่นชัด (objective) เป็นความรู้ที่บุคคลสร้างขึ้นและสามารถแสดงออกมาผ่านภาษาที่เหมาะสมได้โดยการพูดบอกกล่าว แสดงอาการ หรือวิธีใดๆ ให้ปรากฏแก่ผู้อื่น และอาจถูกบันทึกลงเป็นสารสนเทศหรือข้อมูลในวัสดุหรือระบบบันทึกแบบต่างๆ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม เช่น กระบวนการทำงานและกลยุทธ์ เป้าหมายและความสามารถขององค์กร เป็นต้น ซึ่งสามารถแปลงเป็นรหัส รวบรวม และถ่ายทอดได้ง่ายโดยผ่านวิธีต่างๆ ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี กฎ ระเบียบ คู่มือปฏิบัติงานต่างๆ วิดีทัศน์ ฯลฯ จึงสามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารไปยังบุคคลต่างๆ ได้โดยวิธีการที่เป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อถ่ายทอดความรู้

2) *ความรู้ฝังลึกหรือความรู้แฝงเร้น* เป็นความรู้ที่ไม่ได้มีอยู่ในตำรา แต่เป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่ฝังอยู่ในคน รู้ได้เฉพาะตัวเจ้าของเองและอยู่ในตัวของบุคคลผู้นั้น ไม่ได้ถอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบางครั้งก็สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย และตัวเจ้าของความรู้เองก็อาจไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตนมีความรู้นั้นอยู่ เนื่องจากความรู้ฝังลึกนี้เป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่ได้มาจากการกระทำและประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน สามัญสำนึก คุณพิณิจ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีลักษณะเป็นความเชื่อ ทักษะ และเป็นอัตวิสัย (subjective) ต้องการการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ มีลักษณะเป็นเรื่องส่วนบุคคล มีบริบทเฉพาะทำให้สื่อสารได้ยาก แต่เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ เช่น วิจารณ์ญาณ ทักษะในการทำงานงานฝีมือ ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม ต้องอาศัยกลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนได้พบกัน สร้างความไว้วางใจกัน และถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันและกัน

4.1.3 การวัดความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้นั้น มีหลายชนิด แต่ละชนิดเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เครื่องมือวัดความรู้ที่นิยมใช้กันมากคือ

แบบทดสอบ ซึ่งถือว่าแบบทดสอบเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนอง ออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน การทำท่า ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็น หรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น และรูปแบบ ของข้อสอบหรือแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1) *ข้อสอบปากเปล่า* เป็นการทดสอบโดยการโต้ตอบด้วยวาจาหรือ คำพูดระหว่างผู้ทำการสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรงหรือบางครั้งเรียกว่า การสัมภาษณ์

2) *ข้อสอบข้อเขียน* ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1) *แบบความเรียง* เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบาย บรรยาย ประพันธ์ หรือวิจารณ์เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้นั้น

2.2) *จำกัดคำตอบ* เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ถูกสอบพิจารณาเปรียบเทียบ ตัดสินข้อความ หรือรายละเอียดต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบ คือ แบบถูกผิด แบบเติมคำตอบ แบบจับคู่ แบบเลือกตอบ

3) *ข้อสอบภาคปฏิบัติ* เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบ สอนงออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียนเครื่องหมายใดๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง สิทธิรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 10) ได้สรุปว่า การวัดความรู้ต้องใช้เครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลแตกต่างกันตามความสามารถ ดังนี้

1) *ความสามารถด้านความรู้ความจำ* ไม่จำเป็นต้องใช้ความเข้าใจใน การตีความเรื่องนั้นๆ

2) *ความสามารถด้านความเข้าใจ* สามารถจับใจความสำคัญของ เรื่องราวต่างๆ ได้ ความสามารถด้านการนำไปใช้ สามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบมาไปใช้ให้เกิด ประโยชน์หรือนำไปแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

3) *ความสามารถด้านการวิเคราะห์* สามารถที่จะแยกแยะเรื่องราว ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยหรือเป็นการหาความสัมพันธ์ และหลักการหรือทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุของ เรื่องราวต่างๆ ได้

4) *ความสามารถด้านการสังเคราะห์* สามารถที่จะนำเอาเรื่องราว หรือส่วนประกอบย่อยๆ มาผูกเป็นเรื่องเดียวกันโดยมีการดัดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ทำการ ปรับปรุงให้ดีขึ้น และเชื่อถือได้ในการตัดสินใจว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดีอย่างไร

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความรู้

แนวคิดที่เกี่ยวกับแหล่งความรู้ นั้น ประกอบด้วยความหมายของแหล่งความรู้ ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งความรู้ และแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีรายละเอียดตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.2.1 ความหมายของแหล่งความรู้

กรมสามัญศึกษา (2544 อ้างถึงใน วิระวรรณ วรรณโท ม.ป.ป.) ให้ความหมายแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง แหล่งข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริม สร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

4.2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งความรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., น. 52-53) กล่าวถึงความสำคัญแลประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ให้มนุษย์เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกลกว่าเดิม ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความทะเยอทะยานของผู้ศึกษาจากการนำเสนอสาระความรู้ หรือภาพในอุดมคติ หรือเสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงานหรือชิ้นงาน หรือเทคโนโลยี หรือบุคคลต่างๆของแหล่งเรียนรู้
- 2) เป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ให้ทั้งสาระความรู้ ก่อให้เกิดทักษะและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมากยิ่งขึ้น
- 3) เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 4) เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มนุษย์สามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ ต่างๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาโดยไม่จำกัด เพศ วัย ระดับความรู้ความสามารถ
- 5) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้จากแหล่งกำเนิด หรือแหล่งต้นตอของความรู้ เช่น จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ เป็นต้น
- 6) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติได้จริง เช่น การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่างๆ การซ่อมแซมเครื่องยนต์ เป็นต้น ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความใฝ่รู้

7) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังมีของจริงให้เห็น เช่น การดูภาพยนตร์ วัสดุภัณฑ์ หรือสื่ออื่นๆ ในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่

8) เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้เข้าศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้

9) เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน

10) เป็นการประหยัดเงินของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.2.3 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร

สุปริติ สุวรรณบุรณ์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึง แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารนั้น มีการจำแนกประเภทของการสื่อสารที่เกษตรกรได้รับข่าวสารไว้หลายประเภท โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตามจุดประสงค์ของการศึกษาหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์การแบ่งและประเภทของการสื่อสารที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของการสื่อสาร	ตัวอย่าง
1. จำนวนผู้ทำการสื่อสาร	1.1 การสื่อสารภายในตัวบุคคล (intrapersonal communication)	- การพูดกับตัวเอง - การคิดคำนึงเรื่องต่าง ๆ - การร้องเพลงฟังเอง - การคิดถึงงานที่จะทำ เป็นต้น
	1.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)	- การพูดคุยระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป - การพูดคุย - การเขียนจดหมาย - การโทรศัพท์ - การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของการสื่อสาร	ตัวอย่าง
	1.3 การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (large group communication)	- การอภิปรายในหอประชุม - การปราศรัยในงานสังคม - การกล่าวปาฐกถา ในหอประชุม - การบรรยายทางวิชาการ เป็นต้น
	1.4 การสื่อสารในองค์กร (organizational communication)	- การสื่อสารในบริษัท - การสื่อสารในหน่วยงาน ราชการ - การสื่อสารใน โรงงาน - การสื่อสารของธนาคาร เป็นต้น
	1.5 การสื่อสารมวลชน (mass communication)	การสื่อสารที่ผ่านสื่อเหล่านี้ คือ - หนังสือพิมพ์, นิตยสาร - วิทยุ - โทรทัศน์ - ภาพยนตร์ เป็นต้น
2. การเห็นหน้ากัน	2.1 การสื่อสารแบบ เผชิญหน้า (face to face communication)	- การสนทนาต่อหน้ากัน - การประชุมสัมมนา - การสัมภาษณ์เฉพาะหน้า - การเรียนการสอนในชั้นเรียน - การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของการสื่อสาร	ตัวอย่าง
	2.2 การสื่อสารแบบไม่ เผชิญหน้า (interposed communication)	- เอกสารการสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด - หนังสือพิมพ์ - วิทยุ - โทรทัศน์ - วิกิทัศน์การสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุก ชนิด - จดหมาย/โทรเลข/โทรสาร - อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
3. ความสามารถในการ โต้ตอบ	3.1 การสื่อสารทางเดียว (one-way communication)	การสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด คือ - วิทยุ/โทรทัศน์/วิกิทัศน์ - โทรเลข/โทรสาร - ภาพยนตร์ เป็นต้น
	3.2 การสื่อสารสองทาง (two-way communication)	- การสื่อสารระหว่างบุคคล - การสื่อสารในกลุ่ม - การพูดคุย / การสนทนา เป็นต้น
4. ความแตกต่าง ระหว่างผู้รับสาร และผู้ส่งสาร	4.1 การสื่อสารระหว่าง เชื้อชาติ (interracial communication)	- ชาวไทยสื่อสารกับคน ต่างประเทศ - คนจีน มาเลเซีย อินเดีย ใน ประเทศ มาเลเซีย สื่อสารกัน เป็นต้น
	4.2 การสื่อสารระหว่าง วัฒนธรรม (gossultural communication)	- การสื่อสารระหว่างคนไทยภาคใต้กับ ภาคเหนือหรือ ภาคอื่น ๆ - ชาวไทยสื่อสารกับชาวเขา เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของการสื่อสาร	ตัวอย่าง
	4.3 การสื่อสารระหว่างประเทศ (international communication)	- การเจรจาติดต่อสัมพันธ์ทางการทูต - การเจรจาในฐานะตัวแทน รัฐบาล เป็นต้น
5. การใช้ภาษา	5.1 การสื่อสารเชิงวัจนภาษา (verbal communication)	- การพูด, การบรรยาย - การเขียนจดหมาย บทความ เป็นต้น
	5.2 การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา (non-verbal communication)	- การสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ, คำพูด - อากักรภาษา กาลภาษา เทศภาษา สัมผัสภาษา เนตรภาษา วัตถุภาษา และปริภาษา เป็นต้น

ที่มา: สุปรีดี สุวรรณบุรณ์ (ม.ป.ป.)

สรุปได้ว่า ความรู้ คือ ข้อมูลและสารสนเทศที่ผสมผสานกับประสบการณ์ ความรอบรู้ ในการแปลความหมาย การแสดงความคิดเห็น โดยเป็นสารสนเทศที่มีคุณภาพสูง ที่พร้อมจะนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ หรือใช้ในการทำงาน แหล่งความรู้ คือ แหล่งข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริม สร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้ นั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี โดยศึกษาถึงความรู้และแหล่งความรู้ คือ ข้อมูลและประเภทของการสื่อสารที่เกษตรกรได้รับข่าวสาร

5. บริบทจังหวัดสิงห์บุรีและสภาพการปลูกข้าวของเกษตรกร

บริบทหรือสภาพทั่วไปของจังหวัดสิงห์บุรี จากการศึกษาข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ได้แก่ ที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ขนาดของพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ เขตการปกครอง จำนวนประชากร ศาสนา และการปกครอง ในส่วนสภาพการปลูกข้าวของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรีนั้น จะประกอบไปด้วยลักษณะดินและการจัดการดินสำหรับปลูกข้าว และข้อมูลของการปลูกข้าวที่สำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 บริบทจังหวัดสิงห์บุรี

สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี (2559, น. 1-4) ได้รายงานถึงบริบทโดยทั่วไปของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ขอบเขตการปกครอง จำนวนประชากร การนับถือศาสนา และการปกครองในพื้นที่ โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

5.1.1 ที่ตั้ง

จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งอยู่บริเวณภาคกลางตอนบนของประเทศ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 60 ลิปดา ถึง 14 องศา 43 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ทั้งหมด 822,478 ตารางกิโลเมตร หรือ 514,049 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือตามเส้นทางรถยนต์ 142 กิโลเมตร

5.1.2 อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดสิงห์บุรีมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท และอำเภอดาศึก จังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดอำเภอบ้านหมี่ และอำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี
ทิศใต้	ติดอำเภอไชโย อำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัด สุพรรณบุรี

5.1.3 ภูมิประเทศ

จังหวัดสิงห์บุรีมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนตื้นซึ่งเกิดจากการทับถมของ ตะกอนบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเวลานาน มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน เหมาะแก่การทำกสิกรรม พื้นที่ กวาร์้อยละ 80 เป็นที่ราบเรียบกว้างขวาง มีความลาดเอียงของพื้นที่น้อยมาก จึงเกิดเป็นหนองบึงขนาดต่างๆ ทั่วไป พื้นที่มีระดับความสูงเฉลี่ยประมาณ 17 เมตรจากระดับน้ำทะเล ดังนั้นในฤดูน้ำหลากจึงมักมีน้ำท่วมขังเป็น เวลานานๆ พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกและด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้มีสภาพค่อนข้างราบ พื้นดินเป็นลูกคลื่นลอนลาด อันเกิดจากการกัดเซาะของน้ำบนผิวดิน จนเกิดเป็นร่องกว้างทั่วไป

5.1.4 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปคล้ายกับจังหวัดอื่นในภาคกลาง แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มกราคม

5.1.5 ประชากร

สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี (2559, น. 1-4) จากสถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2559 จังหวัดสิงห์บุรี มีประชากร ทั้งสิ้น 210,826 คน เป็นชาย 100,479 คน และหญิง 110,347 คน จำนวนบ้าน 74,722 หลังคาเรือน อำเภอที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด ได้แก่ อำเภออินทร์บุรี รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภอบางระจัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรจำแนกเป็นรายอำเภอ ปี 2559

ที่	อำเภอ	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	อำเภอเมืองสิงห์บุรี	25,425	28,881	54,306	21,170
2	อำเภอบางระจัน	16,330	17,787	34,117	12,051
3	อำเภอกำแพงบางระจัน	13,594	14,697	28,291	9,134
4	อำเภอพรหมบุรี	11,239	12,463	23,702	8,289
5	อำเภอท่าช้าง	6,981	7,625	14,606	5,019
6	อำเภออินทร์บุรี	26,910	28,894	55,804	19,059
	รวม	100,479	110,347	210,826	74,722

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี (2559, น. 4)

5.1.6 เขตการปกครอง

จังหวัดสิงห์บุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ 43 ตำบล 364 หมู่บ้าน
14 ชุมชน ดังนี้

อำเภอเมืองสิงห์บุรี มี 8 ตำบล 58 หมู่บ้าน 14 ชุมชน

อำเภออินทร์บุรี มี 10 ตำบล 105 หมู่บ้าน

อำเภอพรหมบุรี มี 7 ตำบล 42 หมู่บ้าน

อำเภอบางระจัน มี 8 ตำบล 77 หมู่บ้าน

อำเภอท่าช้าง มี 4 ตำบล 23 หมู่บ้าน

อำเภอค่ายบางระจัน มี 6 ตำบล 59 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด
เทศบาลเมือง จำนวน 2 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 6 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 33 แห่ง

5.1.7 ศาสนา

จังหวัดสิงห์บุรีมีศาสนสถานทางศาสนาประกอบด้วย วัดทั้งหมด 184 แห่ง
มัสยิด จำนวน 1 แห่ง และโบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรีนับถือ
ศาสนาพุทธ

5.2 สภาพการปลูกข้าวของเกษตรกร

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2557, น. 2-5) ได้รายงานถึงบริบทด้านการ
ปลูกข้าวของเกษตรกร โดยทั่วไปของจังหวัดสิงห์บุรี รายละเอียดประกอบด้วย

5.2.1 ลักษณะดินและการจัดการดินสำหรับปลูกข้าว

กรมพัฒนาที่ดิน (2554, น. 3-12) รายงานว่า ชุดดินในจังหวัดสิงห์บุรี
สามารถแบ่งเป็นกลุ่มชุดดินได้ประมาณ 7 ชุด ได้แก่ ดินชุดท่าม่วง ดินชุดสรรพยา ดินชุดราชบุรี
ดินชุดนครปฐม ดินชุดสระบุรี ดินชุดสิงห์บุรี และดินชุดโคกกระเทียม กลุ่มชุดดินที่พบส่วนมาก
เป็นดินชุดราชบุรี ซึ่ง ลักษณะกลุ่มดินดังกล่าวเป็นดินที่เหมาะสมในการปลูกข้าว ประมาณร้อยละ
60 และเป็นดินที่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด

5.2.2 ข้อมูลการผลิตข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2557, น. 8-11) รายงานว่า ข้อมูลการ
ผลิตข้าวโดยทั่วไปของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย พันธุ์ข้าว ข้อมูลการผลิตข้าว ระบบ
และรูปแบบการผลิต แรงงาน พื้นที่การถือครองทางการเกษตร แหล่งเงินทุน และการตลาดและ
ราคาผลผลิตข้าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) พันธุ์ข้าว พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกมีหลายชนิดด้วยกัน สามารถแยกตามประเภทและชนิดพันธุ์ได้ ดังนี้

- ข้าวนาปี พันธุ์ข้าวที่ใช้ได้แก่ กข 31, กข 41, กข 47, กข 49, กข 57
สุพรรณบุรี 1 และปทุมธานี 1

- ข้าวนาปรัง พันธุ์ข้าวที่ใช้ได้แก่ กข 31, กข 41, กข 47, กข 49, กข 57, สุพรรณบุรี 1 และปทุมธานี 1

2) ข้อมูลการผลิตข้าว เกษตรกรสามารถเพาะปลูกข้าวได้ตลอดทั้งปี โดยเฉลี่ยจะทำการนาปีละ 2 - 3 ครั้ง ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยในช่วงนาปีจะต่ำกว่าช่วงนาปรังเล็กน้อย เนื่องจากเสี่ยงต่อสภาพอากาศแปรปรวนในช่วงข้าวออกดอกออกรวง

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลการผลิตข้าวของ จังหวัดสิงห์บุรี

กิจกรรม	ข้อมูลการผลิตข้าว	
	นาปี	นาปรัง
1. พันธุ์ที่ปลูก	กข 31, กข 41, กข 47, กข 49, กข 57, สุพรรณบุรี 1, ปทุมธานี 1	กข 31, กข 41, กข 47, กข 49, กข 57, สุพรรณบุรี 1, ปทุมธานี 1
2. แหล่งพันธุ์	ศูนย์ข้าวชุมชน, ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว, ร้านจำหน่ายในพื้นที่ และเมล็ดที่เกษตรกรเก็บไว้ทำพันธุ์เอง	ศูนย์ข้าวชุมชน, ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว, ร้านจำหน่ายในพื้นที่ และเมล็ดที่เกษตรกรเก็บไว้ทำพันธุ์เอง
3. การใช้ปุ๋ยเคมี/ไร่	35 - 50 กิโลกรัมต่อไร่	35 - 50 กิโลกรัมต่อไร่
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์/ไร่	1,000 กิโลกรัมต่อไร่	1,000 กิโลกรัมต่อไร่
4. ชนิดของศัตรูพืช	เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล, โรคนาใบจุดสีน้ำตาล, เพลี้ยจักจั่นสีเขียว	- เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล, เพลี้ยจักจั่นสีเขียว, หนอน
5. การป้องกันกำจัด	สารเคมี, สารสกัดสมุนไพร, เชื้อราไตรโคเดอร์มา, บิวเวอร์เรีย	สารเคมี, สารสกัดสมุนไพร, เชื้อราไตรโคเดอร์มา, บิวเวอร์เรีย
6. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	850 กิโลกรัม	900 กิโลกรัม
- ต่ำสุด	550 กิโลกรัม	800 กิโลกรัม
- สูงสุด	1,000 กิโลกรัม	1,200 กิโลกรัม
7. ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (นาตนเอง)	4,500 - 6,000	4,500 - 6,500

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2557, น. 10)

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2556, น. 18-21) รายงานถึง ผลการรวมพลังระดมสมองอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) รวมจำนวน 66 คน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี และสามารถเขียนผังการจัดการแปลงนาข้าวรวมทั้งต้นทุนการผลิตข้าวต่อฤดูกาลผลิตของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี ได้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 การจัดการแปลงนาข้าวและต้นทุนการผลิตข้าวต่อฤดูกาลผลิตของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี

ลำดับ	รายการ	ประเมินราคา (บาท/10 ไร่)
1	สูบน้ำเข้านา	1,400
2	ไถตีดิน	3,000
3	ไถย่ำทำเทือก ทำร่องน้ำ และสูบน้ำเพิ่ม	2,450
4	เตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว 2½ ถัง/ไร่	5,000
5	ค่าจ้างหว่านเมล็ดพันธุ์	500
6	นิตยาคลุมเลน (ยากลุมวัชพืช) พร้อมค่าจ้างนิต	1,200
7	นิตยาคลุมแห้ง (ยากลุมและฆ่าวัชพืช) พร้อมค่าจ้างนิต	1,900
8	สูบน้ำเข้านา	1,050
9	หว่านปุ๋ยครั้งที่ 1 (ปุ๋ยสูตร 16-20-0 14 กก./ไร่ ผสมปุ๋ยยูเรีย 7 กก./ไร่)	3,910
10	นิตยาป้องกันและกำจัดแมลง พร้อมค่าจ้างนิต	580
11	สูบน้ำเข้านา	1,050
12	หว่านปุ๋ยครั้งที่ 2 (ปุ๋ยสูตร 16-8-8 20 กก./ไร่)	2,880
13	นิตยาป้องกันเชื้อราและยาฆ่าแมลง พร้อมค่าจ้างนิต	840
14	สูบน้ำเข้านา	1,050
15	นิตฮอร์โมนเร่งพืช พร้อมค่าจ้างนิต	720
16	เก็บเกี่ยวและขนส่งเข้าโรงสีข้าว	6,000
17	ค่าเช่านา	12,000
18	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	2,000

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ประเมินราคา (บาท/10 ไร่)
	รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	47,350
1	คาดการณ์ผลผลิตข้าว 900 ถัง/ไร่ จึงได้ผลผลิตรวม 9 ตัน	
2	คาดการณ์ราคาผลผลิต 8,500 บาท/ตัน จะขายข้าวได้ราคาทั้งหมด	76,500
	ผลประกอบการ (ขายข้าวได้ – ค่าใช้จ่ายทั้งหมด)	
	= (76,500 – 47,350)	
	สรุปผลประกอบการ ได้กำไรทั้งหมด	29,150
	(คิดเป็นกำไร 2,915 บาทต่อไร่)	

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2556, น. 20)

สรุปค่าใช้จ่ายหลักของการทำนาของเกษตรกรใน 1 ฤดู ประกอบด้วย

- (1) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสูบน้ำ
- (2) ค่าไถเตรียมดิน ทำเทือก
- (3) ค่าเมล็ดพันธุ์
- (4) ค่าปุ๋ย
- (5) ค่าสารกำจัดวัชพืช ป้องกันและกำจัดแมลง ป้องกัน โรคพืช
- (6) ค่าเก็บเกี่ยว ขนส่ง และค่าเช่านา

จะเห็นว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องจ่าย คือ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการสูบน้ำ ค่าไถเตรียมดิน ทำเทือก ค่าเก็บเกี่ยว ขนส่ง และค่าเช่านา เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจ้างหรือเป็นราคาที่ดินที่ตัวเกษตรกรไม่ได้เป็นผู้กำหนดเอง

ส่วนหมวดการใช้จ่าย ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารกำจัดวัชพืช ป้องกันและกำจัดแมลง และป้องกันโรคพืช เกษตรกรสามารถควบคุม ลด เพิ่ม หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็นของเกษตรกร

3) รูปแบบการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการผลิตในรูปแบบการทำเกษตรแบบกิจกรรมเดียว เช่น มีการทำอย่างเดียวทำให้มีความเสี่ยงในเรื่องราคาผลผลิตซึ่งส่งผลกระทบต่อขาดทุนของเกษตรกร รวมทั้งหากประสบปัญหาฝนทิ้งช่วง สภาพอากาศแปรปรวนหรือแมลงศัตรูพืชมีการระบาด ย่อมส่งผลโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

4) ครั้วเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวนครั้วเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวของจังหวัดสิงห์บุรี จากรายงานผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2558/59 พบว่า จังหวัดสิงห์บุรี มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด 10,337 ราย และมีพื้นที่การเพาะปลูกข้าวทั้งหมดจำนวน 206,824 ไร่

ตารางที่ 2.5 จำนวนครั้วเรือนเกษตรกรและพื้นที่ปลูกข้าวของ จังหวัดสิงห์บุรี

อำเภอ	จำนวนครั้วเรือนเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียน (ราย)	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
เมืองสิงห์บุรี	1,336	25,991
บางระจัน	3,361	66,077
ค่ายบางระจัน	1,496	26,832
พรหมบุรี	744	15,221
ท่าช้าง	370	6,173
อินทร์บุรี	3,045	66,530
รวม	10,337	206,824

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร (2559)

5) แรงงานและค่าจ้างแรงงาน แรงงานในภาคการเกษตรของครั้วเรือนโดยเฉลี่ย 2 คนต่อครั้วเรือน อัตราค่าจ้างแรงงานทั่วไปวันละ 300 บาท ส่วนอัตรากาจ้างแรงงานบางกิจกรรมของการปลูกที่ต้องอาศัยแรงงานคนโดยตรงนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว โดยทั่วไปมีดังนี้

- ค่าหว่านเมล็ดพันธุ์	อัตราค่าจ้าง 50 บาท/ไร่/คน
- ค่าหว่านปุ๋ยต่างๆ	อัตราค่าจ้าง 50 บาท/ไร่/คน
- ค่าฉีดพ่นสารต่างๆ	อัตราค่าจ้าง 50 บาท/ไร่/คน
- ค่าปรับเกลี่ยร่องน้ำ	อัตราค่าจ้าง 20 บาท/ไร่/คน
- ค่าถอนกิ่งวัชพืช	อัตราค่าจ้าง 40 บาท/ชั่วโมง/คน
- ค่าเกี่ยวข้าวปน	อัตราค่าจ้าง 40 บาท/ชั่วโมง/คน
- ค่าปักดำเพื่อซ่อมข้าว	อัตราค่าจ้าง 40 บาท/ชั่วโมง/คน

6) แหล่งเงินทุน แหล่งเงินทุนทางการเกษตรของเกษตรกรเพื่อใช้ในการผลิตข้าวเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุน และสำหรับดำเนินงานในการประกอบอาชีพอย่างอื่น ที่เกี่ยวเนื่องในการเกษตร ประกอบไปด้วย

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
- กองทุนหมู่บ้าน
- ธนาคารพาณิชย์
- ธนาคารออมสิน
- สหกรณ์การเกษตร
- กลุ่มเกษตรกร (ในรูปของกองทุน)

7) การตลาดและราคาผลผลิตข้าว แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าวของเกษตรกร ได้แก่ โรงสีแปรสภาพข้าวเปลือกของเอกชน การเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ และการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่ายเองในชุมชน ตลอดจนมีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปเป็นข้าวสารบรรจุถุงจำหน่ายในชุมชน เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร เป็นต้น ส่วนราคาผลผลิตข้าวนั้นจะถูกกำหนดโดยเกษตรกรผู้ผลิตในกรณีที่มีการรวมกลุ่มแปรรูปเพื่อจำหน่ายเอง แต่หากเป็นการจำหน่ายกับโรงสีเอกชนเกษตรกรจะไม่สามารถกำหนดราคาขายเองได้ เนื่องจากราคาขายย่อมเป็นไปตามกลไกการตลาดในช่วงนั้นๆ

สรุปได้ว่า จังหวัดสิงห์บุรีมีลักษณะที่ตั้ง ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เหมาะสมในการทำเกษตร ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา โดยสภาพการผลิตข้าวโดยทั่วไปพบว่ามีกลุ่มชุดดินที่เหมาะสม มีพื้นที่อยู่ในเขตจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรทำให้มีระบบชลประทานครอบคลุมทั่วถึง เกษตรกรปลูกข้าวโดยเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี พันธุ์ข้าวที่นิยมใช้ได้แก่ กข 31, กข 47, กข 49 และปทุมธานี 1 ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4,500 - 6,500 บาทต่อไร่ แหล่งเงินกู้ที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ 850 - 900 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตข้าวให้กับโรงสีเอกชน และจากการศึกษาค้นคว้าบริบทจังหวัดสิงห์บุรีและสภาพการปลูกข้าวของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และศึกษาข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมรายงานการวิจัยตลอดจนรายงานวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐานทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั่วไปหรือสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรสามารถแยกประเภทตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยออกได้ 3 ด้าน คือ เพศ อายุ และการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1.1 เพศ

จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) ทำการศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนมากเป็นเพศชาย สอดคล้องกับรัฐชาติ พรรษา (2557, น. 434) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย และจิรวุฒ มงคล (2557, น.67) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย ซึ่งแตกต่างจากชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) ได้ทำการศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรสมาชิกนาแปลงใหญ่ส่วนมากเป็นเพศหญิง

6.1.2 อายุ

จากผลการศึกษาจิระ กตะศิลา (2551, น. 69) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.37 ปี สำหรับรัฐชาติ พรรษา (2557, น. 434) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 40 ปี ขณะที่จิรวุฒ มงคล (2557, น.67) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกนาแปลงใหญ่มีอายุเฉลี่ย 52.31 ปี ชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) ได้ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรสมาชิกนาแปลงใหญ่มีอายุเฉลี่ย 53.12 ปี

6.1.3 การศึกษา

จากผลการศึกษาของรัฐชาติ พรรษา (2557, น. 434) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ขณะที่ผลจากการศึกษาของ โกสินทร์ แสงสว่าง (2558, น. 5) การตัดสินใจผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) ได้ทำการ พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.2 สภาพสังคม

งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร สามารถแยกประเภทตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ตำแหน่งทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่มสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ตำแหน่งทางสังคม

ผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม ส่วนเกษตรกรที่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคมส่วนมากเป็นผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำกลุ่ม

6.2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

จากผลการศึกษาวัลลภ พรหมทอง (2551, น.15) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก คือ ร้อยละ 80.5 เป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมา คือ เป็นสมาชิกสหกรณ์ การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 17.8 สำหรับผลการศึกษาของ โกสินทร์ แสงสงค์ (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกผักส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มทางสถาบันเกษตรกร โดยร้อยละ 79.3 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรและเป็นลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.)

6.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร สามารถแยกประเภทตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ออกเป็นด้านรายได้ จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร และแหล่งเงินทุน พอสรุปได้ดังนี้

6.3.1 รายได้

จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ต่อปีในการเข้าร่วมโครงการแบ่งเป็นรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 25,750.28 บาท และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 16,314.90 บาท จากการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 86) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรจากการผลิตข้าว รายได้ในภาคการเกษตรกรนอกจากการผลิตข้าว และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 181,178.57 บาทต่อปี

6.3.2 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร

จากผลการศึกษาวัลลภ พรหมทอง (2551, น.15) พบว่า ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ใช้แรงงานเกษตรในครอบครัวจำนวน 1-2 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโกสินทร์ แสงสว่างค์ (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ใช้แรงงานในการเกษตร 2 คน และผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 86) พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนส่วนมากมี 2 คน

6.3.3 ลักษณะการถือครอง

จากผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 86) พบว่า ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และผลการศึกษาวัลลภ พรหมทอง (2551, น.15) พบว่าพื้นที่ถือครองทำการเกษตรนั้น พบว่า ส่วนมากเป็นพื้นที่ของตนเอง

6.3.4 ขนาดพื้นที่

จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.21 ไร่ สำหรับจิรวุฒ มงคล (2557, น.67) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ยรายละ 9.75 ไร่ และสำหรับผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 86) พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 19.11 ไร่

6.3.5 แหล่งเงินทุน

ผลการศึกษาของจิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรส่วนมากกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผลการศึกษาของชนันท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 86) พบว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือนส่วนมากมีแหล่งเงินทุนจากของตนเอง กองทุนหมู่บ้าน และจาก ธ.ก.ส.

6.4 ความรู้และแหล่งความรู้

ผลการศึกษาของจิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ สอดคล้องกับ จิรวุฒ มงคล (2557, น.67) พบว่า เกษตรกรส่วนมากเปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด ขณะที่ผลการศึกษาของโกสินทร์ แสงสว่างค์ (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเกษตรกรผลิตพืชผัก ปลอดภัยจากสารพิษ ร้อยละ 89.5 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 54.1 ได้รับข่าวสารจาก เกษตรกรเพื่อนบ้าน ร้อยละ 38.3 ได้รับข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 33.8 ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ และร้อยละ 25.6 ได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี พบว่างานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่การได้รับข่าวสาร พื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ แหล่งเงินทุน แหล่งความรู้ในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัย หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2559 จำนวน 572 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (อ้างถึงใน จินดา ขลิบทอง 2540:19) โดยให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.07 จะได้ตัวอย่างจำนวน 150 ราย

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N = ขนาดของประชากร
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

$$\text{แทนค่า } n = \frac{572}{1 + 572(0.07)^2} = 150$$

= 150 ราย

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.22 ของประชากรทั้งหมด

1.2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้แก่ การจับฉลากจากรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อแปลงใหญ่	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง	50	14
ตำบลห้วยชัน อำเภออินทร์บุรี	60	16
ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี	82	21
ตำบลประสุก อำเภออินทร์บุรี	70	18
ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี	65	17
ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน	103	27
ตำบลท่าข้าม อำเภอกำแพงบางระจัน	68	18
ตำบลบ้านหม้อ อำเภอพรหมบุรี	74	19
รวม	572	150

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยประเด็นของประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย และการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนั้น เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

2.1.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured

Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) และคำถามปลายเปิด (Open - ended question) ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่ต้องการทราบถึงสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ลักษณะการถือครอง จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร รายได้ภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าว และแหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ความรู้ ประกอบด้วยประเด็นคำถามต่างๆ ที่ต้องการทราบถึงความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) โดยประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวน 25 ข้อคำถาม ซึ่งให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 และข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามขึ้นมาทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ และความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

แหล่งความรู้ ประกอบด้วยประเด็นคำถามต่างๆ ที่ต้องการทราบถึงแหล่งของความรู้ที่เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งหมด 20 ข้อคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ซึ่งระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ผู้วิจัยได้กำหนดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1) มีการรับรู้จากแหล่งความรู้น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1
- 2) มีการรับรู้จากแหล่งความรู้น้อย มีค่าเท่ากับ 2
- 3) มีการรับรู้จากแหล่งความรู้ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3
- 4) มีการรับรู้จากแหล่งความรู้มาก มีค่าเท่ากับ 4
- 5) มีการรับรู้จากแหล่งความรู้มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนา

แปลงใหญ่ของเกษตรกร

การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรจะเป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ ทั้งหมด 30 ข้อคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ การบริหารชุมชน การจัดการประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด การจัดงานวันณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

1) ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
2) ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจมาก	มีค่าเท่ากับ 4
3) ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
4) ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
5) ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรใน

รูปแบบนาแปลงใหญ่

ปัญหา ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่ต้องการทราบถึงปัญหาต่างๆ ในโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close - ended question) โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกษตรกรต้องตอบตามระดับของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด 30 ข้อคำถาม แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาที่มีต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ซึ่งระดับปัญหาที่เกิดขึ้นของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1
2) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
3) มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
4) มีปัญหาอยู่ในระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4
5) มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5

ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่ต้องการทราบถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended question) โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะดังกล่าว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 16 ข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร และข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้ของเกษตรกร 3) แหล่งความรู้ของเกษตรกร 4) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร 5) การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และ 6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

นำผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ตามข้อ 2.2.1 มากำหนดประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

- 1) *ปัจจัยทั่วไป* ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพ
- 2) *ปัจจัยด้านสังคม* ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร
- 3) *ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ* ได้แก่ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ลักษณะการถือครอง แรงงานภาคการเกษตร รายได้ ต้นทุนการผลิต และแหล่งเงินทุน
- 4) *ความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่* ได้แก่ ความรู้ด้านความหมาย และความสำคัญ การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบในส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

5) แหล่งความรู้โครงการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์

6) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ได้แก่ การบริหารชุมชน การจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนา ผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

2.3 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์

การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

2.4 การทดสอบความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 20 ราย และนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตอนที่ 3 เรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และตอนที่ 4 เรื่องปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) หรือสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป

ผลการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นพบว่า แบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.8386 และ ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.8461 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์สูงจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ในจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งการ

วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ ในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 150 คน ใช้ระยะเวลาประมาณ 35 วัน โดยกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมการก่อนออกสนามเพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในเรื่องต่อไปนี้

1) การกำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์

2) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ เพื่อการสัมภาษณ์และการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึกแบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3) นัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่จะให้สัมภาษณ์

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการสัมภาษณ์ คือ

1) แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำอะไร เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักก่อนที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน

3) เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มถามคำถามที่เตรียมไว้โดยใช้คำถามที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างง่าย พยายามให้ผู้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ต้องการถามทุกข้อตามลำดับ

3.3 บันทึกผลการสัมภาษณ์ ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยได้บันทึกผลการสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งการบันทึกผู้วิจัยมีหลักปฏิบัติดังนี้

1) บันทึกผลทันทีระหว่างที่สัมภาษณ์ ทั้งคำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิด

2) บันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้บันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

3.4 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1) ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2) กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรีในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ว่าถูกต้อง ครบถ้วน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยแบ่งตามประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอน ๆ ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ความรู้ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 และข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 จำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 25 คะแนน ซึ่งนำมาจัดกลุ่มอันตรภาคชั้น ดังนี้

ตอบถูกต้อง 0 - 5 ข้อ เท่ากับ มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอบถูกต้อง 6 - 10 ข้อ เท่ากับ มีความรู้ในระดับน้อย

ตอบถูกต้อง 11 - 15 ข้อ เท่ากับ มีความรู้ในระดับปานกลาง

ตอบถูกต้อง 16 - 20 ข้อ เท่ากับ มีความรู้ในระดับมาก

ตอบถูกต้อง 21 - 25 ข้อ เท่ากับ มีความรู้ในระดับมากที่สุด

แหล่งความรู้ของเกษตรกร ผู้วิจัยได้กำหนดระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น

5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการรับรู้จากแหล่งความรู้ที่น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการรับรู้จากแหล่งความรู้ที่น้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการรับรู้จากแหล่งความรู้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการรับรู้จากแหล่งความรู้มาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการรับรู้จากแหล่งความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลง

ใหญ่ของเกษตรกร

การตัดสินใจของเกษตรกร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับของความสำคัญของการตัดสินใจของเกษตรกรตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลง ใหญ่ของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด
ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับปัญหาของเกษตรกรตามข้อ
คำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2
= น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสามารถกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลได้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ ปราบกฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

n = 150		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	70	46.7
หญิง	80	53.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 150		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 31	13	8.7
31 - 40	15	10.0
41 - 50	45	30.0
51 - 60	49	32.7
มากกว่า 60	28	18.7
ต่ำสุด = 25	สูงสุด = 69	
ค่าเฉลี่ย = 50.27	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.129	
3. ระดับการศึกษา		
ได้รับการศึกษา	150	100.0
ประถมศึกษา	66	44.0
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	43	28.7
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	31	20.7
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	7	4.7
ปริญญาตรี	3	2.00
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2	49	32.7
3	49	32.7
4	25	16.7
5	18	12.0
6	9	6.0
ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 6	
ค่าเฉลี่ย = 3.23	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.205	

จากตารางที่ 4.1 การศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร จากผลการวิจัยพบว่า เพศ เกษตรกรร้อยละ 53.3 เป็นเพศหญิง และอีกร้อยละ 46.7 เป็นเพศชาย

อายุ เกษตรกรร้อยละ 32.7 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี รองลงมาร้อยละ 30.0 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 18.7 มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 10.0 มีอายุระหว่าง 31 - 40 และร้อยละ 8.7 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ตามลำดับ โดยที่เกษตรกรมีอายุต่ำที่สุด 25 ปี อายุสูงที่สุด 69 ปี อายุเฉลี่ย 51 ปี

ระดับการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาได้รับการศึกษาทุกคน โดยที่เกษตรกรร้อยละ 44.0 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 28.7 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ร้อยละ 20.7 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) ร้อยละ 4.7 มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) และร้อยละ 2.0 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย การดำรงตำแหน่งทางสังคม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

			n = 150
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. การดำรงตำแหน่งทางสังคม			
ไม่ดำรงตำแหน่ง	112	74.7	
ดำรงตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	38	25.3	
ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น	21	14.0	
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	9	6.0	
ผู้นำกลุ่ม	5	3.0	
ปราชญ์ชาวบ้าน	3	2.0	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 150

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม		
เป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	150	100
กลุ่มเกษตรกร	134	89.3
ลูกค้า ธ.ก.ส.	77	51.3
สหกรณ์การเกษตร	11	7.3
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	2.7
สถาบันการเกษตร	4	2.7

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า การดำรงตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรร้อยละ 74.7 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่เหลือร้อยละ 25.3 มีการดำรงตำแหน่งทางสังคมนั้น โดยเกษตรกรมีตำแหน่งต่างๆ ในสังคมดังนี้ ร้อยละ 14.0 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น รองลงมา ร้อยละ 6.0 เกษตรกรที่ดำรงตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.0 ดำรงตำแหน่งเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ตามลำดับ

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม เกษตรกรที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามานั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มทุกคน โดยเกษตรกรร้อยละ 89.3 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 51.3 เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 7.3 และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 2.7 เท่ากับ เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และเป็นสมาชิกของกลุ่มสถาบันเกษตรกร ตามลำดับ

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ลักษณะการถือครอง จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร รายได้ภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตข้าว และแหล่งเงินทุน ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 150

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่า 11	27	18.0
11 - 20	52	34.7
21 - 30	41	27.3
31 - 40	13	8.7
41 - 50	12	8.0
มากกว่า 50	5	3.3
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 56		
ค่าเฉลี่ย = 23.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 12.441		
2. พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ (ไร่)		
น้อยกว่า 11	33	22.0
11 - 20	56	37.3
21 - 30	40	26.7
31 - 40	10	6.7
41 - 50	8	5.3
มากกว่า 50	3	2.0
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 52		
ค่าเฉลี่ย = 21.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.334		
3. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเอง	98	65.3
เช่า	52	34.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 150		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน (คน)		
1	50	33.3
2	81	54.0
3	17	11.3
4	2	1.3
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 4	
ค่าเฉลี่ย = 1.8	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.682	
5. รายได้ของครัวเรือน		
ในภาคการเกษตร (บาท/ปี)	150	100.0
น้อยกว่า 50,001	11	7.3
50,001 - 100,000	35	23.3
100,001 - 150,000	51	34.0
150,001 - 200,000	25	16.7
200,001 - 250,000	9	6.0
มากกว่า 250,000	19	12.7
ต่ำสุด = 33,000	สูงสุด = 330,000	
ค่าเฉลี่ย = 144,758.7	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 77,669.597	
นอกภาคการเกษตร (บาท/ปี)	150	100.0
น้อยกว่า 50,001	39	26.0
50,001 - 100,000	59	39.3
100,001 - 150,000	4	2.7
150,001 - 200,000	6	4.0
200,001 - 250,000	3	2.0
มากกว่า 250,000	1	0.7
ต่ำสุด = 7,200	สูงสุด = 300,000	
ค่าเฉลี่ย = 67,225.0	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 57,512.152	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 150		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ต้นทุนการผลิตข้าว (บาท/ไร่)	150	100
น้อยกว่า 3,001	4	2.7
3,001 - 3,500	43	28.7
3,501 - 4,000	60	40.0
4,001 - 4,500	27	18.0
มากกว่า 4,501	16	10.7
ต่ำสุด = 2,890 สูงสุด = 5,530		
ค่าเฉลี่ย = 3,702.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
= 546.979		
7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ตนเอง	145	96.7
ธ.ก.ส.	74	49.3
ธนาคารพาณิชย์	4	2.7
สหกรณ์การเกษตร	13	8.7
กองทุนหมู่บ้าน	96	64.0
กลุ่มออมทรัพย์	25	16.7
แหล่งเงินกู้นอกระบบ	3	2.0
ญาติ/เพื่อนบ้าน	45	30.0

จากตารางที่ 4.3 การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เกษตรกรร้อยละ 34.7 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด
คือ 11 - 20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.3 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21 - 30 ไร่ ร้อยละ 18.0 มีพื้นที่ทำ
การเกษตรน้อยกว่า 11 ไร่ ร้อยละ 8.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 31 - 40 ไร่ ร้อยละ 8.0 มีพื้นที่ทำ
การเกษตร 41 - 50 ไร่ และร้อยละ 3.3 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 50 ไร่ โดยขนาดพื้นที่ถือครอง

ทางการเกษตรต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตรสูงสุด 56 ไร่ และพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 23.1 ไร่ ตามลำดับ

พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 37.3 มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมากที่สุด คือ 11 - 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.7 มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ 21 - 30 ไร่ ร้อยละ 22.0 มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 11 ไร่ ร้อยละ 6.7 มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ 31 - 40 ไร่ ร้อยละ 5.3 มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ 41 - 50 ไร่ และร้อยละ 2.0 ไม่มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมากกว่า 50 ไร่ ตามลำดับ โดยขนาดพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการสูงสุด 52 ไร่ และพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 21.1 ไร่

ลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาร้อยละ 65.3 มีลักษณะการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง และเกษตรกรร้อยละ 34.7 มีลักษณะการถือครองที่ดินแบบเช่า

จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 54.0 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนมากที่สุด คือ 2 คน รองลงมาร้อยละ 33.3 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 11.3 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 3 คน และร้อยละ 1.3 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรของครัวเรือนต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนสูงสุด 4 คน และมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.8 คน

รายได้ของครัวเรือน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารายได้ของครัวเรือนของเกษตรกร โดยแบ่งรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร สามารถแยกผลการศึกษิตตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1) จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรมากที่สุดร้อยละ 34.0 มีรายได้ในช่วง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 23.3 มีรายได้ในช่วง 50,001 - 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 16.7 มีรายได้ในช่วง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.7 มีรายได้ในช่วงมากกว่า 250,000 บาทต่อปี ร้อยละ 7.3 มีรายได้ในช่วงน้อยกว่า 50,001 บาทต่อปี และร้อยละ 6.0 มีรายได้ในช่วง 200,001 - 250,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยรายได้ของครัวเรือนต่ำสุด 50,001 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนสูงสุด 330,000 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 144,758.7 บาทต่อปี

2) จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากที่สุดร้อยละ 39.33 มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่า 50,001 - 100,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 26.00 มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่า 50,001 บาทต่อปี ร้อยละ 4.0 มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในช่วง 150,001 - 200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.7 มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในช่วง 100,001 - 150,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.0 มีรายได้ครัวเรือน

อยู่ในช่วง 200,001 – 250,000 บาทต่อปี และร้อยละ 0.7 มีรายได้ครัวเรือนมากกว่า 250,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้โดยรายได้ของครัวเรือนต่ำสุด 50,001 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนสูงสุด 300,000 บาทต่อปี และรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 67,225.0 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิตข้าว เกษตรกรร้อยละ 40.00 มีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่มากที่สุดอยู่ในช่วง 3,501 – 4,000 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 28.7 มีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในช่วง 3,001 - 3,500 บาทต่อไร่ ร้อยละ 18.0 มีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในช่วง 4,001 – 4,500 บาทต่อไร่ ร้อยละ 10.7 มีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่มากกว่า 4,500 บาทต่อไร่ และร้อยละ 2.7 มีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่น้อยกว่า 3,001 บาทต่อไร่ ตามลำดับ โดยมีต้นทุนการผลิตต่อไร่ต่ำสุด 2,890 บาทต่อไร่ ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูงสุด 5,530 บาทต่อไร่ และต้นทุนการผลิตต่อไร่เฉลี่ย 3,702.50 บาทต่อไร่

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 96.7 จากทุนตนเอง รองลงมาคือ ร้อยละ 64.0 จากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 49.3 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 30.0 มีจากญาติ/เพื่อนบ้าน ร้อยละ 16.7 จากกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 8.7 จากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 2.7 จากธนาคารพาณิชย์ และ 2.0 จากแหล่งเงินกู้นอกระบบ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

2.1 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย ความรู้ด้านความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.4 และ 4.5

ตารางที่ 4.4 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 150

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลย	ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
ความรู้ด้านความหมาย และความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่					
1	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน แต่ไม่ต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันก็ได้ (เฉลย : การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน และต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันทั้งพื้นที่)	ผิด	102	68.0	15
2	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เน้นให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตอย่างเดียว โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลผลิตต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง (เฉลย : การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เน้นให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตต่อไร่)	ผิด	138	92.0	7
3	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีผู้จัดการแปลงในพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน	ถูก	136	84.0	10
4	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ไม่ได้เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร (เฉลย : การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร)	ผิด	113	75.3	14
5	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จะส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยมีอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต แต่ไม่มีอำนาจต่อรองการจัดหาปัจจัยการผลิต	ผิด	83	55.3	17

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n= 150

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบ นาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
<i>(เฉลี่ย : เกษตรกรรายย่อยมีอำนาจการต่อรองในการจัดหา ปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต)</i>					
6	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ เน้นการ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดฤดูเพาะปลูก	ถูก	145	96.7	3
7	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ทำให้เกษตรกรสามารถลด ต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมี คุณภาพได้มาตรฐาน	ถูก	150	100.0	1
8	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรกรสามารถผลิตสินค้า ที่มีคุณภาพได้ในต้นทุนที่ต่ำลง และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยยึด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ถูก	148	98.7	2
9	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีเป้าประสงค์ที่จะแก้ไข ปัญหาเรื่องข้าวในระยะยาวให้กับชาวนาทั่วประเทศ	ถูก	148	98.7	2
ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบ แปลงใหญ่					
10	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมี ความเข้มแข็ง	ถูก	145	96.7	3
11	การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ต้องมาจากเกษตรกรรายใหญ่มี พื้นที่ทำการเกษตรมาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยไม่ สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้ <i>(เฉลี่ย : การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการ ดำเนินงาน เกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ทำการเกษตรมากหรือน้อย สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้)</i>	ผิด	131	87.3	8

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 150

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลย	ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
12	เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งแตกต่างจากการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่ (เฉลย : เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาดร่วมกันได้เช่นเดียวกับฟาร์มขนาดใหญ่)	ผิด	37	24.7	20
13	การบริหารจัดการแปลงใหญ่ ให้นักส่งเสริมการเกษตรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ (เฉลย : เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการบริหารงาน การดำเนินการจัดการแปลงใหญ่)	ผิด	71	47.3	18
14	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการบูรณาการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ศักยภาพของพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร	ถูก	139	92.7	6
15	เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับแน่นอน	ถูก	142	94.7	4
16	เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน	ถูก	148	98.7	2
17	เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นแปลงใหญ่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนการผลิต การตลาด (เฉลย : เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นแปลงใหญ่แล้ว ต้องมีการวางแผนการผลิต การตลาดร่วมกัน)	ผิด	118	78.7	13
ความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่					
18	องค์ประกอบของเกษตรแปลงใหญ่ประกอบด้วยผู้จัดการพื้นที่ การบริหารจัดการแปลง กลุ่มเกษตรกร และพื้นที่แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่	ถูก	125	83.3	11

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 150

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรใน รูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
19	ผู้จัดการแปลงในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ แปลงหรือพื้นที่ ในด้านการวางแผนการผลิต และการจัดการ ผลผลิตให้ได้คุณภาพ	ถูก	142	94.7	4
20	แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็ก ของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกันผลิตสินค้า เกษตรหลายชนิดในแปลงเดียวกัน (เฉลี่ย : แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการรวม แปลงเล็กของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกัน ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน)	ผิด	120	80.0	12
21	กลุ่มเกษตรกรในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการ รวมกลุ่มเกษตรกรรายใหญ่ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมของแปลงใหญ่ (เฉลี่ย : กลุ่มเกษตรกร ในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมของแปลงใหญ่)	ผิด	47	31.3	19
22	กลุ่มเกษตรกรในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ ทำให้การ ส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐดูแลได้ทั่วถึง	ถูก	141	94.0	5
23	การบริหารจัดการแปลง เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการ จัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลด ต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น	ถูก	150	100.0	1
24	การบริหารจัดการแปลงเกษตรกรต้องเป็นผู้บริหารจัดการแปลงทุก กิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อให้มีการดำเนิน กิจกรรมตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เฉลี่ย : ผู้จัดการพื้นที่จะต้องเป็นผู้บริหารจัดการแปลงทุก กิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน)	ผิด	89	58.3	16

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 150

ข้อ	ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
25	แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการดำเนินงานให้มีการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด เป็นการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายในพื้นที่แปลงใหญ่ (เฉลี่ย : แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการผลิตสินค้าชนิดเดียวในพื้นที่แปลงใหญ่)	ผิด	128	85.3	9

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

ด้านความหมาย และความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่
เกษตรกรร้อยละ 100 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน รองลงมาร้อยละ 98.7 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ในต้นทุนที่ต่ำลงและมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีเป้าประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องข้าวในระยะยาวให้กับชาวนาทั้งประเทศ ร้อยละ 96.7 มีความรู้เรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ เน้นการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดฤดูเพาะปลูก ร้อยละ 92.0 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เน้นให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และร้อยละ 84.0 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีผู้จัดการแปลงในพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรร้อยละ 75.3 มีความรู้เรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยใน การผลิตสินค้าเกษตร ร้อยละ 68 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน และต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันทั้งพื้นที่ ร้อยละ 55.3 มีความรู้เรื่อง เกษตรกรรายย่อยมีอำนาจการต่อรองในการจัดหาปัจจัยการผลิต และการจำหน่ายผลผลิต ตามลำดับ

ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เกษตรกร

ร้อยละ 98.7 มีความรู้เรื่อง เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน รองลงมาร้อยละ 96.7 มีความรู้เรื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีความเข้มแข็ง ร้อยละ 94.7 มีความรู้เรื่อง เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิต และรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับแน่นอน ร้อยละ 92.7 มีความรู้เรื่อง การส่งเสริมการเกษตร แปลงใหญ่ เป็นการบูรณาการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ศักยภาพของ พื้นที่และตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร ร้อยละ 87.3 มีความรู้เรื่อง การจัดการพื้นที่ แปลงใหญ่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน เกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ทำการเกษตรมากหรือน้อย สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้ ร้อยละ 78.7 มีความรู้เรื่อง เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นแปลงใหญ่แล้ว ต้องมีการวางแผนการผลิต การตลาดร่วมกัน ร้อยละ 47.3 มีความรู้เรื่อง มีความรู้เรื่องเกษตรกร เป็นศูนย์กลางในการบริหารงาน การดำเนินการจัดการแปลงใหญ่ และร้อยละ 24.7 มีความรู้เรื่อง เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาดร่วมกัน ได้เช่นเดียวกับฟาร์มขนาดใหญ่ ตามลำดับ

ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เกษตรกร

ร้อยละ 100.0 มีความรู้เรื่อง การบริหารจัดการแปลง เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการ จัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ การกำหนด มาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น ร้อยละ 94.7 มีความรู้เรื่อง ผู้จัดการแปลงใน พื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการแปลงหรือพื้นที่ ในด้านการวางแผนการผลิต และการ จัดการผลผลิตให้ได้คุณภาพ ร้อยละ 94.0 มีความรู้เรื่อง กลุ่มเกษตรกรในการผลิตข้าวในรูปแบบ แปลงใหญ่ ทำให้การส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐดูแลได้ทั่วถึง ร้อยละ 85.3 มีความรู้เรื่อง ผู้จัดการพื้นที่จะต้องเป็นผู้บริหารจัดการแปลงทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 83.3 มี ความรู้เรื่อง องค์ประกอบของเกษตรแปลงใหญ่ประกอบด้วย ผู้จัดการพื้นที่ การบริหารจัดการ แปลง กลุ่มเกษตรกร และพื้นที่แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ ร้อยละ 80.0 มีความรู้เรื่อง แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ใน การรวมกันผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน ร้อยละ 59.3 มีความรู้เรื่อง ผู้จัดการพื้นที่จะต้องเป็น ผู้บริหารจัดการแปลงทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 31.3 มีความรู้เรื่อง กลุ่มเกษตรกรใน การผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมของแปลงใหญ่ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

n = 150

คะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5	น้อยที่สุด	-	-
6 - 10	น้อย	-	-
11 - 15	ปานกลาง	19	12.7
16 - 20	มาก	97	64.7
21 - 25	มากที่สุด	34	22.7
ต่ำสุด = 13 สูงสุด = 23			
ค่าเฉลี่ย = 18.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.385			

จากตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร เมื่อนำผลคะแนนของเกษตรกรมาพิจารณาโดยแบ่งตามช่วงคะแนนต่างๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.7 มีความรู้ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 22.7 มีความรู้ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.7 มีความรู้ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนต่ำสุด 13 คะแนน คะแนนสูงสุด 23 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 18.5 คะแนน

2.2 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย แหล่งความรู้จากสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

n = 150

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สื่อบุคคล						3.4 (0.794)	ปานกลาง
1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	92 (61.3)	55 (36.7)	1 (0.7)	-	2 (1.3)	4.6 (0.464)	มากที่สุด
2 เจ้าหน้าที่กรมการข้าว	62 (44.3)	53 (35.3)	28 (18.7)	2 (1.3)	5 (3.3)	4.1 (0.975)	มาก
3 เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล	1 (0.7)	9 (6.0)	88 (58.7)	34 (22.7)	18 (12.0)	2.6 (0.802)	น้อย
4 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ	1 (0.7)	49 (32.7)	76 (50.7)	22 (14.7)	2 (1.33)	3.2 (0.727)	ปานกลาง
5 ผู้นำท้องถิ่น	28 (18.7)	41 (27.3)	67 (44.7)	13 (8.67)	1 (0.7)	3.5 (0.917)	มาก
6 ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร	20 (13.3)	62 (41.3)	51 (34.0)	11 (7.3)	6 (4.0)	3.5 (0.953)	มาก
7 อาสาสมัครเกษตรกร	20 (13.3)	47 (31.3)	55 (36.7)	17 (11.3)	11 (7.3)	3.3 (1.076)	ปานกลาง
8 โทรศัพท์	3 (2.0)	5 (3.3)	47 (31.3)	36 (24.0)	59 (39.3)	2.1 (1.120)	น้อย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 150

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สื่อกลุ่ม						3.5 (0.801)	มาก
9 การประชุม	85 (39.3)	51 (46.4)	4 (14.3)	3	7	4.4 (0.985)	มากที่สุด
10 การฝึกอบรม	54 (36.0)	60 (40.0)	19 (12.7)	10 (6.7)	7 (4.7)	3.9 (1.086)	มาก
11 การสัมมนา	23 (15.3)	21 (14.0)	32 (21.3)	38 (25.3)	36 (24.0)	2.7 (1.377)	ปานกลาง
12 การศึกษาดูงาน	21 (14.0)	25 (16.7)	47 (31.3)	33 (20.0)	24 (16.0)	2.9 (1.261)	ปานกลาง
สื่อมวลชน						3.3 (0.742)	ปานกลาง
13 หนังสือ	2 (1.3)	42 (28.0)	36 (24.0)	54 (36.0)	16 (10.7)	2.7 (1.028)	ปานกลาง
14 วารสาร	4 (2.7)	4 (2.7)	77 (51.3)	57 (38.0)	8 (5.3)	2.6 (0.752)	น้อย
15 หนังสือพิมพ์	4 (2.7)	51 (34.0)	85 (56.7)	6 (4.0)	4 (2.7)	3.3 (0.712)	ปานกลาง
16 วิทยุกระจายเสียง/วิทยุ ชุมชน/เสียงตามสาย	21 (14.0)	50 (33.3)	43 (28.7)	5 (3.3)	31 (20.7)	3.2 (1.318)	ปานกลาง
17 โทรศัพท์/ โทรศัพท์ดาวเทียม	80 (53.3)	61 (40.7)	8 (5.3)	1 (0.7)	-	4.5 (0.631)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 150

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สื่อออนไลน์						1.6 (0.090)	น้อยที่สุด
18 เว็บไซต์ (Website)	4 (2.7)	9 (6.0)	18 (12.0)	13 (8.7)	104 (69.3)	1.6 (1.084)	น้อยที่สุด
19 เฟสบุ๊ก (Facebook)	4 (2.7)	7 (4.7)	26 (17.3)	18 (12.0)	95 (63.3)	1.7 (1.077)	น้อยที่สุด
20 ไลน์ (Line)	6 (4.0)	6 (4.0)	14 (9.3)	11 (7.3)	133 (75.3)	1.3 (1.078)	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย						2.7 (0.918)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 การศึกษาแหล่งความรู้ของเกษตรกรที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 2.7) ผู้วิจัยสามารถแยกผลการศึกษารื่องแหล่งความรู้ของเกษตรกรออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสื่อบุคคล เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.4) ในภาพรวมโดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อบุคคลที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.6) แหล่งความรู้ของเกษตรกรที่อยู่ในระดับมาก มี 3 ด้าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมการข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.1) ผู้นำท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.5) และญาติพี่น้องและเพื่อนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.5) แหล่งความรู้ของเกษตรกรที่อยู่ในระดับน้อย มี 4 ด้าน ได้แก่ อาสาสมัครเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 3.2) เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล (ค่าเฉลี่ย 2.6) การติดต่อผ่านโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 2.1) ตามลำดับ

ด้านสื่อกลุ่ม เกษตรกรมีแหล่งความรู้รวมเฉลี่ยจากสื่อกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน ได้แก่ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 4.4) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มที่อยู่ในระดับมาก มี 1 ด้าน

ได้แก่ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.9) และแหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อกลุ่มที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน ได้แก่ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.9) และการสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 2.7) ตามลำดับ

ด้านสื่อมวลชน เกษตรกรมีแหล่งความรู้รวมเฉลี่ยจากสื่อมวลชนในภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.3) โดยที่แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อมวลชนที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน ได้แก่ โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม (ค่าเฉลี่ย 4.5) แหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อมวลชนที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ด้าน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.3) วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย (ค่าเฉลี่ย 3.2) หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.7) และวารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.6) ตามลำดับ

ด้านสื่อออนไลน์ เกษตรกรมีแหล่งความรู้รวมเฉลี่ยจากสื่อออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.6) โดยที่ประเด็นแหล่งความรู้ของเกษตรกรจากสื่อออนไลน์ทั้งหมดอยู่ในระดับน้อยที่สุดเช่นกัน มี 3 ด้าน ได้แก่ เฟสบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 1.7) เว็บไซต์ (Website) (ค่าเฉลี่ย 1.6) และไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 1.3) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย การบริหารชุมชน การจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และการจัดงานวันณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

n = 150

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	การบริหารชุมชน							4.4
					(0.055)			
1	การกำหนดพื้นที่ และ เกษตรกรเป้าหมายอย่าง ชัดเจน	74 (49.3)	74 (49.3)	2 (1.3)	- -	4.5 (0.527)	มากที่สุด	
2	การมีคณะกรรมการ บริหารกลุ่มเกษตรกร กติกากฎระเบียบของกลุ่ม	64 (42.7)	81 (54.0)	5 (3.3)		4.4 (0.554)	มากที่สุด	
3	มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อ ชี้แจงทำความเข้าใจแนว ทางการดำเนินงาน	72 (48.0)	64 (42.7)	13 (8.7)	1 (0.7)	4.4 (0.672)	มากที่สุด	
	การจัดประชุมสัมมนา					3.9	มาก	
	ประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน					(0.092)		
4	การจัดประชุมประชาชน ศูนย์ข้าวชุมชนในช่วง ก่อนเริ่มฤดูกาล เพาะปลูก	36 (26.0)	66 (44.0)	30 (20.0)	14 (9.3)	1 (0.7)	3.9 (0.937)	มาก
5	การวางแผนการ ดำเนินงาน การตลาด	70 (46.7)	42 (28.0)	15 (10.0)	14 (9.3)	9 (6.0)	4.0 (1.221)	มาก
6	การจัดประชุมเพื่อสั่ง จองเมล็ดพันธุ์ข้าว	74 (46.7)	42 (28.0)	6 (4.0)	19 (12.7)	9 (6.0)	4.0 (1.261)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ถ่ายทอดความรู้ด้าน การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด						3.5 (0.361)	มาก
7 การจัดทำบัญชีครัวเรือน	34 (22.7)	58 (38.7)	47 (31.3)	5 (3.3)	6 (4.0)	3.7 (0.982)	มาก
8 การสนับสนุนด้านตลาดเพื่อ ช่วยให้การจำหน่ายได้ราคาดี การรวมกลุ่มเกษตรกรเป็น	71 (47.3)	30 (20.)	5 (3.3)	21 (14.0)	23 (15.3)	3.7 (1.540)	มาก
9 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	51 (34.0)	23 (15.3)	11 (7.3)	19 (12.7)	46 (30.7)	3.19 (1.696)	ปานกลาง
กิจกรรมลดต้นทุนการ ผลิตและเพิ่มผลผลิต							มาก
10 การจัดประชุมการจัดทำ แปลงส่งเสริมการผลิตเมล็ด พันธุ์ข้าวและจัดตั้งเป็นศูนย์ ข้าวชุมชน	28 (18.7)	97 (64.7)	25 (16.7)	-	-		มาก
11 การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร	37 (24.7)	98 (64.0)	12 (8.0)	1 (0.7)	4 (2.67)		มาก
12 การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ข้าวและถ่ายทอดเทคโนโลยี การผลิตเมล็ดพันธุ์	54 (36.0)	85 (56.7)	8 (5.3)	2 (1.3)	1 (0.7)		มาก
13 การพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ ระบบGAPและ Pte-GAP	43 (28.7)	82 (54.7)	20 (13.3)	3 (2.0)	1 (0.7)		มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ						4.1 (0.506)	มาก
14 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	21 (14.0)	35 (23.3)	73 (48.7)	14 (9.3)	7 (4.7)	3.3 (0.986)	ปานกลาง
15 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	56 (37.3)	74 (49.3)	13 (8.7)	6 (4.0)	1 (0.7)	4.2 (0.806)	มาก
16 การสนับสนุนสารเร่ง พด. และเมล็ดพันธุ์ปอเทืองจากสถานีพัฒนาที่ดิน	80 (53.3)	67 (44.7)	-	2 (1.3)	1 (0.7)	4.5 (0.642)	มากที่สุด
17 การนำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักเป็นการลดต้นทุน	65 (43.3)	63 (42.0)	17 (11.3)	4 (2.7)	1 (0.7)	4.3 (0.810)	มากที่สุด
จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว						4.2 (0.121)	มากที่สุด
18 การมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้านโรคแมลงศัตรูข้าว	50 (33.3)	69 (46.0)	30 (20.0)	-	1 (0.7)	4.1 (0.764)	มาก
19 การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี	68 (45.3)	75 (50.0)	6 (4.0)	-	1 (0.7)	4.4 (0.633)	มากที่สุด
20 การมีแปลงพยากรณ์ศัตรูพืชเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้และรายงานการระบาดของศัตรูพืช	56 (37.3)	73 (48.7)	17 (11.3)	1 (0.7)	3 (2.0)	4.2 (0.814)	มาก
21 การบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	82 (54.7)	40 (26.7)	19 (12.7)	8 (5.3)	1 (0.7)	4.3 (0.931)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
จัดตั้งกลุ่มชวามา ผู้ใช้เครื่องจักรกล						4.1 (0.336)	มาก
22 การเกษตร มีการจัดตั้ง กลุ่มชวามาผู้ใช้เครื่องจักร กลการเกษตร	58 (38.7)	45 (30.0)	18 (12.0)	2 (1.3)	27 (18.0)	3.7 (1.451)	มาก
23 การสนับสนุนเครื่อง หยอดข้าว เครื่องโรยข้าว งอก	75 (50.0)	59 (39.3)	9 (6.0)	5 (3.3)	2 (1.3)	4.3 (0.841)	มากที่สุด
24 การให้บริการด้านการใช้ เครื่องหยอดข้าว เครื่อง โรยข้าวงอก	72 (48.0)	42 (28.0)	33 (22.0)	-	3 (2.0)	4.2 (0.858)	มากที่สุด
การจัดการประชุม เชื่อมโยงด้านการตลาด						3.9 (0.291)	มาก
25 การเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างผู้นำชุมชน/ คณะกรรมการบริหาร กลุ่มกับผู้ประกอบการ	49 (32.7)	41 (27.3)	22 (14.7)	36 (24.0)	2 (1.3)	3.6 (1.203)	มาก
26 การกำหนดชนิดพันธุ์ ข้าวปริมาณและคุณภาพ ที่ผู้ประกอบการต้องการ	66 (44.0)	66 (44.0)	8 (5.3)	8 (5.3)	2 (1.3)	4.2 (0.880)	มากที่สุด
27 การรับซื้อและราคาใน การรับซื้อ	74 (49.3)	31 (20.7)	27 (18.0)	7 (4.7)	11 (7.3)	4.0 (1.237)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						3.5 (0.251)	มาก
28 การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว	35 (23.3)	40 (26.7)	40 (26.7)	28 (18.7)	7 (4.7)	3.4 (1.173)	มาก
29 ความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิตข้าว	42 (28.0)	64 (42.7)	29 (19.3)	8 (5.3)	7 (4.7)	3.8 (1.043)	มาก
30 บริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่	34 (22.7)	40 (26.7)	37 (24.7)	26 (17.3)	13 (8.7)	3.4 (1.251)	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						4.1 (0.301)	มาก

จากตารางที่ 4.7 การศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรเห็นว่าประเด็นต่างๆ ทั้ง 9 ประเด็น มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ เข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.1) ผู้วิจัยสามารถแยกผลการศึกษารื่องการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารชุมชน พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการบริหารชุมชนมีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.4) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การมีการกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.5) การมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร กติกา กฎระเบียบของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.4) และมีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการ ดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.4) ตามลำดับ

การจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการจัด ประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชนมีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.9) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ประเด็น โดย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การจัดประชุมเพื่อส่งจอบเมล็ดพันธุ์ข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.0) การวางแผนการ ดำเนินงานการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.0) และการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชนในช่วงก่อนเริ่ม ฤดูกาลเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.9) ตามลำดับ

ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการ ตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ใน ระดับมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 3.7) การ สนับสนุนด้านตลาดเพื่อช่วยให้การจำหน่ายได้ราคาดี (ค่าเฉลี่ย 3.7) และการตัดสินใจอยู่ใน ระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.1)

กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต พบว่าเกษตรกรเห็นว่ากิจกรรม ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.2) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP และ Pre-GAP (ค่าเฉลี่ย 4.4) และการตัดสินใจอยู่ใน ระดับมาก 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวและถ่ายทอด เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 4.3) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียน เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.1) การจัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.0) ตามลำดับ

การจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการ จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.1) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การสนับสนุนสารเร่ง พด.และเมล็ดพันธุ์ปอเทืองจาก สถานีพัฒนาที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.5) การนำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมัก เป็นการลดต้นทุน การผลิต และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.3) ตามลำดับ การ

ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.2) และการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 3.3)

การจัดตั้งกลุ่มชาวณาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มชาวณาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.2) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว ทดแทนและลดการใช้สารเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.4) การบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.3) การตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การมีแปลงพยากรณ์ศัตรูพืชเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้และรายงานการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.2) และการมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้านโรคแมลงศัตรูข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.1) ตามลำดับ

การจัดตั้งกลุ่มชาวณาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการตั้งกลุ่มชาวณาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.1) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การสนับสนุนเครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าววงอก (ค่าเฉลี่ย 4.3) การให้บริการการใช้เครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าววงอก (ค่าเฉลี่ย 4.2) ตามลำดับ และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรมีการจัดตั้งกลุ่มชาวณาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.7)

การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.9) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดชนิดพันธุ์ข้าวปริมาณและคุณภาพที่ผู้ประกอบการต้องการ (ค่าเฉลี่ย 4.2) และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ การรับซื้อและราคาในการรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.0) และการเชื่อมโยงการตลาดระหว่างผู้นำชุมชน/คณะกรรมการบริหารกลุ่มกับผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย 3.7) ตามลำดับ

การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่าเกษตรกรเห็นว่าการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี มีระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้ ความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.8) การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.4) ตามลำดับตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ บริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของ (ค่าเฉลี่ย 3.4)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารชุมชน ปัญหาด้านการจัดประชุมสัมมนาประชาชนผู้เข้าร่วม ปัญหาด้านถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ปัญหาด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ปัญหาด้านการจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และปัญหาด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	n = 150						
ด้านการบริหารชุมชน						3.4 (0.501)	มาก
1 พื้นที่ในแปลงใหญ่มี ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ทำให้เพาะปลูกไม่ พร้อมกัน	63 (42.0)	33 (22.0)	47 (31.3)	4 (2.7)	3 (2.0)	3.9 (1.013)	มาก
2 การบริหารกลุ่มเกษตรกรไม่ เป็นไปตามกติกากฎระเบียบ ของกลุ่ม	15 (1.0)	24 (16.0)	85 (56.7)	23 (15.3)	3 (2.0)	3.2 (0.878)	ปานกลาง
3 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญ ในการเข้าร่วมเวทีชุมชน เพื่อรับทราบและทำความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน	9 (6.0)	20 (13.3)	102 (68.0)	12 (8.0)	7 (4.7)	3.1 (0.799)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดประชุม						3.5	มาก
ประธานศูนย์ข่าวชุมชน						(0.400)	
4 เกษตรกรไม่ให้ ความสำคัญกับการ ประชุมศูนย์ข่าวชุมชน ในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาล เพาะปลูก	6 (4.0)	37 (14.7)	92 (61.3)	10 (6.7)	5 (3.3)	3.2 (0.757)	ปานกลาง
5 การวางแผนการผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ ข่าวชุมชนไม่สอดคล้อง กับปริมาณและความ ต้องการของสมาชิก แปลงใหญ่	6 (4.0)	37 (24.7)	92 (61.3)	10 (6.7)	5 (3.3)	3.4 (0.912)	ปานกลาง
6 เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สั่งจอง จากภาครัฐชำเกินไป	3 (2.0)	75 (50.0)	56 (37.3)	3 (2.0)	13 (8.7)	3.9 (0.877)	มาก
ด้านการถ่ายทอด						3.2	ปานกลาง
ความรู้ด้านการ บริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด						(0.579)	
7 เกษตรกรไม่เห็น ความสำคัญในการ จัดทำบัญชีครัวเรือน	38 (25.3)	31 (25.3)	68 (45.3)	7 (4.7)	6 (4.0)	3.6 (1.044)	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8 การวางแผนการผลิต ข้าวของเกษตรกรที่ไม่ สอดคล้องกับปริมาณ และความต้องการของ ตลาด	7 (4.7)	95 (63.3)	29 (19.3)	3 (2.0)	16 (10.7)	3.5 (1.015)	มาก
9 ไม่มีความพร้อมที่จะ รวมกลุ่มเกษตรกรเป็น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	32 (21.3)	15 (10.0)	19 (12.7)	20 (13.3)	64 (42.7)	2.5 (1.612)	น้อย
ด้านกิจกรรมลด ต้นทุนการผลิตและ เพิ่มผลผลิต						2.5 (0.365)	น้อย
10 เกษตรกรไม่ทำแปลง พันธุ์ข้าวและการเก็บ เมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง เนื่องจากวิธีการยุ่งยาก	4 (2.7)	20 (13.3)	72 (48.0)	40 (26.7)	14 (9.3)	2.8 (0.902)	ปานกลาง
11 การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร มีระยะเวลาสั้นเกินไป	1 (0.7)	10 (6.7)	47 (31.3)	18 (12.0)	74 (49.3)	1.9 (1.068)	น้อย

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
12 เกษตรกรไม่นำความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการและการดูแลรักษาหลังการปลูกข้าวไปปฏิบัติ	5 (3.3)	46 (30.7)	23 (15.3)	24 (16.0)	52 (34.7)	2.5 (1.330)	น้อย
13 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP และ Pre-GAP	10 (6.7)	26 (17.3)	68 (45.3)	9 (6.0)	37 (24.7)	2.7 (1.198)	ปานกลาง
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชานาผู้ผลิตปุ๋ย อินทรีย์และปุ๋ย ชีวภาพ						2.5 (0.247)	น้อย
14 การหาวัสดุผลิตปุ๋ยอินทรีย์ฝักธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ยุ่งยาก และไม่มีเวลาในการผลิตปุ๋ยให้กับธนาคารอินทรีย์	5 (3.3)	16 (10.7)	81 (54.0)	21 (14.0)	26 (17.3)	2.7 (0.994)	ปานกลาง
15 เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินในแปลงนาตนเอง	3 (2.0)	41 (27.3)	41 (27.3)	35 (23.3)	28 (18.7)	2.7 (1.128)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
16 การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด ใช้ระยะในการผลิตหรือปลุกนานเกินไป นำวัสดุเหลือใช้ใน	3	45	15	36	48	2.5	น้อย
	(2.0)	(30.0)	(10.0)	(24.0)	(32.0)	(1.283)	
17 การเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักใช้ระยะเวลานาน และมีวิธีการทำยุ่งยาก	5	8	50	31	56	2.2	น้อย
	(3.3)	(5.3)	(33.3)	(20.7)	(37.3)	(1.096)	
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม						2.2	น้อย
ชานาผู้บริหาร						(0.201)	
จัดการศัตรูข้าว							
18 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่ในชุมชนหรือการเดินทางมาที่ศูนย์ไม่สะดวก	2	13	54	31	50	2.2	น้อย
	(1.3)	(8.7)	(36.0)	(20.7)	(33.3)	(1.053)	
19 การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวเห็นผลช้ากว่าสารเคมีเกษตรกรไม่แจ้งการ	4	11	31	19	85	1.8	น้อย
	(2.7)	(7.3)	(20.7)	(12.7)	(56.7)	(1.139)	
20 ระบาดของศัตรูพืชให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชรับทราบวิธีการบริหารจัดการศัตรูข้าวตาม	-	21	59	33	37	2.2	น้อย
		(14.0)	(39.3)	(22.0)	(24.7)	(1.012)	
21 กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรปฏิบัติยากและไม่ทันใจเกษตรกร	3	18	52	28	49	2.3	น้อย
	(2.0)	(12.0)	(34.7)	(18.7)	(32.7)	(1.113)	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชานาผู้ใช้เครื่องจักร กลการเกษตร						2.9	ปานกลาง
						(0.530)	
22 เกษตรกรให้ ความสำคัญในการ รวมกลุ่มชานา ผู้ใช้เครื่องจักรกล การเกษตรน้อยมาก	-	9	72	36	33	2.4	น้อย
		(6.0)	(48.0)	(24.0)	(22.0)	(0.895)	
23 เครื่องจักรกลการเกษตร ที่มีในกลุ่มไม่เพียงพอ ต่อการใช้งานของ เกษตรกรในกลุ่ม เกษตรกรไม่ให้	2	40	47	26	34	2.9	ปานกลาง
	(1.3)	(26.7)	(31.3)	(17.3)	(22.7)	(2.950)	
24 ความสำคัญในการลด การใช้เมล็ดพันธุ์ด้วย เครื่องหยอดข้าววงอก	17	53	29	19	30	3.5	มาก
	(11.3)	(35.3)	(19.3)	(12.7)	(20.0)	(3.583)	
ด้านการจัดการ เชื่อมโยงตลาด						3.9	มาก
						(0.181)	
25 การเชื่อมโยงการตลาด ที่รับซื้อข้าวมีน้อย และ เกษตรกรไม่สามารถ กำหนดราคาเองได้	67	52	17	4	10	4.1	มาก
	(44.7)	(34.7)	(11.3)	(2.7)	(6.7)	(1.126)	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
26	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพผลผลิต เช่นการคัดแยกผลผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวตามที่ผู้ประกอบการต้องการ	37 (24.7)	68 (45.3)	30 (20.0)	3 (2.0)	12 (8.0)	3.7 (1.096)	มาก
27	ราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ	67 (44.7)	57 (38.0)	11 (7.3)	3 (2.0)	12 (8.0)	4.1 (1.149)	มาก
	ด้านการจัดงานวัน รณรงค์ถ่ายทอด เทคโนโลยี					1.8 (0.260)	น้อย	
28	เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว	3 (2.0)	9 (6.0)	44 (29.3)	41 (27.3)	53 (35.3)	2.1 (1.029)	น้อย
29	ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตคุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว	-	1 (0.7)	33 (22.0)	28 (18.7)	88 (58.7)	1.6 (0.845)	น้อยที่สุด
30	เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการขอรับบริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่	3 (2.0)	5 (3.3)	23 (15.3)	31 (20.7)	88 (58.7)	1.7 (0.983)	น้อยที่สุด
						2.9 (0.698)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 การศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ระดับปัญหาที่มีผลต่อการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยทั้งหมดที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.9) ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถแยกผลการศึกษาเรื่องปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการบริหารชุมชน พบว่าปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.4) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าพื้นที่ในแปลงใหญ่มีปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ทำให้เพาะปลูกไม่พร้อมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.9) การบริหารกลุ่มเกษตรกรไม่เป็นไปตามกติกา กฎระเบียบของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.2) และเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมเวทีชุมชน เพื่อรับทราบและทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 3.1)

ด้านการจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.5) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สั่งจองจากภาครัฐชำาเกินไป (ค่าเฉลี่ย 3.9) และประเด็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนไม่สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของสมาชิกแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.4) และเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการประชุมศูนย์ข้าวชุมชนในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาลเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.2) ตามลำดับ

ด้านถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.2) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 3.6) การวางแผนการผลิตข้าวของเกษตรกรไม่สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.5) และ ไม่มีความพร้อมที่จะรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.5)

ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.5 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP และ Pre-GAP และเกษตรกรไม่ทำแปลงพันธุ์ข้าวและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง เนื่องจากวิธีการยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ย 2.8 และ 2.7 ตามลำดับ และประเด็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรไม่นำความรู้และเทคโนโลยีที่

ทันสมัยในการจัดการ และการดูแลรักษาหลังการปลูกข้าวไปปฏิบัติ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร มีระยะเวลานานเกินไป มีค่าเฉลี่ย 2.5 และ 1.9 ตามลำดับ

ด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 3.2 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และการวางแผนการผลิตข้าวของเกษตรกรไม่สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.6 และ 3.5 ตามลำดับ และประเด็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ไม่มีความพร้อมที่จะรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.5

จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.2 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ วิธีการบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรปฏิบัติยาก และไม่ทันใจเกษตรกร ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่ในชุมชนหรือการเดินทางมาที่ศูนย์ไม่สะดวก เกษตรกรไม่แจ้งการระบาดของศัตรูพืชให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชรับทราบ และการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวเห็นผลช้ากว่าสารเคมี มีค่าเฉลี่ย 2.3 2.2 และ 1.9ตามลำดับ

จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 2.9 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการลดการใช้เมล็ดพันธุ์ด้วยเครื่องหยอดข้าววงอก มีค่าเฉลี่ย 3.4 ประเด็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรน้อยมาก และ เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีในกลุ่มไม่เพียงพอต่อการใช้งานของเกษตรกรในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 2.4 และ 2.2 ตามลำดับ

การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่ารวมเฉลี่ย 3.9 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ การเชื่อมโยงการตลาดที่รับซื้อข้าวมีน้อย และเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ และ เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุม

คุณภาพผลผลิต เช่นการคัดแยกผลผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวตามที่ผู้ประกอบการต้องการ มีค่าเฉลี่ย 4.1 4.1 และ 3.7 ตามลำดับ

การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 1.8 โดยประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวน้อย เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการขอรับบริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่ และขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีค่าเฉลี่ย 2.1 1.7 และ 1.6 ตามลำดับ

4.2 ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารชุมชน ปัญหาด้านการจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ปัญหาด้านถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ปัญหาด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว ปัญหาด้านจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ปัญหาด้านการจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด และปัญหาด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการบริหารชุมชน						3.0 (0.450)	ปานกลาง
1 การบริหารจัดการแปลงใหญ่ทำได้ยากเนื่องจากบริบทของพื้นที่ และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทาน	41 (27.3)	33 (22.0)	50 (33.3)	7 (4.7)	19 (12.7)	3.5 (1.288)	มาก
2 การประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง	9 (6.0)	21 (14.0)	60 (40.0)	22 (14.7)	38 (25.3)	2.6 (1.181)	ปานกลาง
3 ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการของผู้จัดการพื้นที่	5 (3.3)	18 (12.0)	89 (59.3)	20 (13.3)	18 (12.0)	2.8 (0.925)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดประชุม						2.8	ปาน
ประธานศูนย์ข่าวชุมชน						(0.947)	กลาง
4 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุม	46 (30.7)	67 (44.7)	22 (14.7)	5 (3.3)	10 (6.7)	3.9 (1.088)	มาก
5 เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข่าวชุมชน	1 (0.7)	13 (8.7)	44 (29.3)	61 (40.7)	31 (20.7)	2.3 (0.913)	น้อย
6 เกษตรกรไม่นำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากภาครัฐไปทำแปลงพันธุ์ข้าว	5 (3.3)	19 (12.7)	33 (22.0)	40 (26.7)	53 (35.3)	2.2 (1.158)	น้อย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการถ่ายทอด ความรู้ด้านการ บริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด						2.5 (0.495)	ปานกลาง
7 การส่งเสริมเกษตรกร ให้ทำบัญชีครัวเรือน เป็นไปได้ยาก	10 (6.7)	21 (14.0)	72 (48.0)	36 (24.0)	11 (7.3)	2.9 (0.966)	ปานกลาง
8 การบูรณาการใน พื้นที่ของหน่วยงาน ภาคีมีความซ้ำซ้อน และปฏิบัติไม่ตรง ตามแผนงาน	6 (4.0)	19 (12.7)	68 (45.3)	45 (30.0)	12 (8.0)	2.8 (0.921)	ปานกลาง
9 เกษตรกรสมาชิกแปลง ใหญ่บางส่วนเป็น สมาชิกสหกรณ์ การเกษตรอยู่แล้ว จึง ไม่มีการตั้งกลุ่ม สหกรณ์ในแปลงใหญ่	2 (1.3)	6 (4.0)	51 (34.0)	18 (12.0)	73 (48.7)	1.9 (1.055)	น้อย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						2.3 (0.272)	น้อย
10 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการทำแปลงพันธุ์ข้าวและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง	7 (4.7)	14 (9.3)	71 (47.3)	29 (19.3)	29 (19.3)	2.6 (1.048)	ปานกลาง
11 เกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเท่าที่ควร	4 (2.7)	19 (12.7)	59 (39.3)	27 (18.0)	41 (27.3)	2.5 (1.103)	น้อย
12 เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่	2 (1.3)	11 (7.3)	33 (22.0)	38 (25.3)	66 (44.0)	1.9 (1.039)	น้อย
13 การรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP และ Pre-GAP ช้าเกินไป	10 (6.7)	20 (13.3)	37 (24.7)	26 (17.3)	57 (38.0)	2.3 (1.288)	น้อย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ						2.8 (0.402)	ปานกลาง
14 การบริหารจัดการ ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ทำได้ ยากเนื่องจากเกษตรกร ไม่ให้ความสำคัญในการ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์	3 (2.0)	7 (4.7)	73 (48.7)	42 (28.0)	25 (16.7)	2.5 (0.895)	น้อย
15 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญและนำไป ปฏิบัติหลังได้รับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการ พัฒนาที่ดิน	2 (1.3)	16 (10.7)	24 (16.0)	68 (45.3)	40 (26.7)	3.1 (1.459)	ปานกลาง
16 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญ ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมัก ชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด เพื่อ ปรับปรุงบำรุงดิน	5 (3.3)	17 (11.3)	12 (8.0)	49 (32.7)	65 (43.3)	2.4 (3.855)	น้อย
17 เกษตรกรมักทำลายวัสดุ เหลือใช้ในการเกษตรโดย การเผา เช่น ฟางข้าว แทน การนำมาใช้ทำปุ๋ยหมัก	45 (30.0)	15 (10.0)	25 (16.7)	45 (30.3)	20 (13.3)	3.1 (1.459)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชานาผู้บริหารจัดการ						2.5 (0.123)	น้อย
18 ศัตรูข้าว ศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนมีวัสดุอุปกรณ์ไม่ เพียงพอสำหรับการใช้งาน	2 (1.3)	15 (10.0)	72 (48.0)	46 (30.7)	15 (10.0)	2.6 (0.849)	ปานกลาง
19 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญใ การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกัน กำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว	2 (1.3)	20 (13.3)	67 (44.7)	27 (18.3)	34 (22.7)	2.5 (1.028)	น้อย
20 เกษตรกรขาดการสำรวจ และรายงานการระบาด ศัตรูพืชของแปลงพยากรณ์	2 (1.3)	20 (13.3)	55 (36.7)	40 (26.7)	33 (22.0)	2.5 (1.021)	น้อย
21 ศัตรูพืช เกษตรกรไม่เข้าใจวิธีการ บริหารจัดการศัตรูข้าวตาม กระบวนการโรงเรียน เกษตรกร	-	18 (12.0)	49 (32.7)	47 (31.3)	36 (24.0)	2.3 (0.973)	น้อย

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวณา ผู้ใช้เครื่องจักรกล						2.4 (0.271)	น้อย
22 การบริหารจัดการกลุ่ม ชาวณาผู้ใช้เครื่องจักรกล การเกษตรของกรรมการ กลุ่มยังมีประสิทธิภาพ ทำงานน้อย	-	19 (12.7)	38 (25.3)	36 (24.0)	57 (38.0)	2.1 (1.064)	น้อย
23 การบริหารจัดการ เครื่องจักรกลการเกษตรยัง ไม่มีประสิทธิภาพพอ	-	19 (12.7)	65 (43.3)	31 (20.7)	35 (23.3)	2.5 (0.987)	น้อย
24 การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวใน อัตราน้อยด้วยเครื่องหยอด ข้าวออกยังไม่เป็นที่สนใจ ของเกษตรกร	6 (4.0)	26 (17.0)	59 (39.3)	31 (20.7)	28 (18.7)	2.7 (1.090)	ปานกลาง
ด้านการจัดการเชื่อมโยง ตลาด						3.6 (0.172)	ปานกลาง
25 บทบาทการบริหารจัดการ ด้านการเชื่อมโยงตลาดของ ผู้จัดการแปลงในพื้นที่มี น้อย	13 (8.7)	85 (56.7)	32 (21.3)	11 (7.3)	8 (5.3)	3.6 (1.122)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
26 การควบคุมคุณภาพผลผลิตและมาตรฐานรับรองการผลิต (GAP) ทำได้ยากหากขาดการร่วมมือจากเกษตรกร	10 (6.7)	65 (43.3)	56 (37.3)	12 (8.0)	7 (4.7)	3.4 (0.904)	ปานกลาง
27 ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ	36 (24.0)	68 (45.3)	28 (18.7)	6 (4.0)	12 (8.0)	3.7 (1.115)	มาก
ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						2.1 (0.085)	น้อย
28 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว	-	13 (8.7)	49 (32.7)	45 (30.0)	43 (28.7)	2.2 (0.959)	น้อย
29 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตคุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว	-	2 (1.3)	52 (34.7)	48 (32.0)	48 (32.0)	2.1 (0.850)	น้อย
30 เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตคุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว	-	5 (3.3)	50 (33.3)	47 (31.3)	48 (32.0)	2.1 (0.886)	น้อย
						2.7 (0.428)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 การศึกษาปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ระดับปัญหาที่มีผลต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ รวมเฉลี่ยทั้งหมดที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.7 ผู้วิจัยสามารถแยกผลการศึกษาเรื่องปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการบริหารชุมชน ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 3.0 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการแปลงใหญ่ทำได้ยากเนื่องจากบริบทของพื้นที่ และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทาน มีค่าเฉลี่ย 3.5 และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการของผู้จัดการพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย 2.8 และ 2.6 ตามลำดับ

ด้านการจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 2.8 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุม มีค่าเฉลี่ย 3.9 และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน และเกษตรกรไม่นำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากภาครัฐไปทำแปลงพันธุ์ข้าว มีค่าเฉลี่ย 2.3 และ 2.2 ตามลำดับ

ด้านถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 2.5 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมเกษตรกรให้ทำบัญชีครัวเรือนเป็นไปได้ยาก และการบูรณาการในพื้นที่ของหน่วยงานภาคีมีความซ้ำซ้อนและปฏิบัติไม่ตรงตามแผนงาน มีค่าเฉลี่ย 2.9 และ 2.6 ตามลำดับ และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่บางส่วนเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว จึงไม่มีการตั้งกลุ่มสหกรณ์ในแปลงใหญ่ มีค่าเฉลี่ย 1.9

ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.3 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการทำแปลงพันธุ์ข้าวและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง มีค่าเฉลี่ย 2.6 ประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเท่าที่ควร การรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP และ Pre-GAP ช้าเกินไป และเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ มีค่าเฉลี่ย 2.5 2.3 และ 2.0 ตามลำดับ

ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ย 2.8 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญและนำไปปฏิบัติหลังได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน และเกษตรกรมักทำลายวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรโดยการเผา เช่น ฟางข้าว แทนการนำมาใช้ทำปุ๋ยหมัก มีค่าเฉลี่ย 3.1 และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ทำได้ยากเนื่องจากเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน มีค่าเฉลี่ย 2.5 และ 2.4 ตามลำดับ

ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.5 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับการใช้ มีค่าเฉลี่ย 2.6 ตามลำดับ และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ งาน เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว เกษตรกรขาดการสำรวจและรายงานการระบาดของศัตรูพืชของแปลงพยากรณ์ศัตรูพืช และเกษตรกรไม่เข้าใจวิธีการบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรมีค่าเฉลี่ย 2.5 2.5 และ 2.3 ตามลำดับ

จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.4 โดยประเด็น

ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตราน้อยด้วยเครื่องหยอดข้าววงอกยังไม่เป็นที่สนใจของเกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 2.7 และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการเครื่องจักรกลการเกษตรยังไม่มีประสิทธิภาพพอ และการบริหารจัดการกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของกรมการกลุ่มยังมีประสิทธิภาพทำงานน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.5 และ 2.1 ตามลำดับ

การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่ารวมเฉลี่ย 3.6 โดยประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาราคาในการรับซื้อไม่เกินไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ และบทบาทการบริหารจัดการด้านการเชื่อมโยงตลาดของผู้จัดการแปลงในพื้นที่มีน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.7 และ 3.6 ตามลำดับ และประเด็นปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การควบคุมคุณภาพผลผลิต และมาตรฐานรับรองการผลิต (GAP) ทำได้ยากหากขาดการร่วมมือจากเกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 3.4

การจัดงานวันณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวมเฉลี่ย 2.1 โดยประเด็นปัญหาทั้งหมดที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว และเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าวมีค่าเฉลี่ย 2.2 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 สรุปปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ประเภทของระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร	2.90 (0.698)	ปานกลาง
ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่	2.66 (0.428)	ปานกลาง
ระดับปัญหา ทั้ง 2 ด้าน	2.8 (0.169)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ดังนี้

สรุป ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.8) และเมื่อพิจารณาระดับปัญหาในด้านต่างๆ ทั้ง 2 ด้าน ตามลำดับคะแนนเฉลี่ย พบว่ามีระดับปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.9) และปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 2.66)

4.3 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร และข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ ผลปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

n = 150

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน	
	ผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร		
1 การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	32	21.3
2 การประชุมวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ของสมาชิกล่วงหน้าก่อนที่จะเริ่มทำนา	29	19.3
3 มีการวางแผนการผลิตข้าวก่อน เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณความต้องการในตลาด	12	8
4 เกษตรกรควรปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน GAP	27	18
5 มีการแนะนำให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ระยะเวลาที่สั้น ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก	5	3.3
6 ควรมีกำแนะนำให้ใช้ทั้งสารเคมีและชีวภัณฑ์ควบคู่กันไป ตามความเหมาะสมของโรคหรือแมลงที่เกิดในช่วงนั้น	7	4.6
7 ควรมีก่อตั้งผู้ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรแบบครบวงจร	21	14
8 การผลิตแบบตลาดนำการผลิต	13	8.6
9 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบในแปลงใหญ่และสมาชิก	11	7.3
ข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่		
1 กัดเลือกแปลงให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน โครงการส่งน้ำเดียวกัน	42	28
2 สมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างเคร่งครัด	42	28

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน	
	ผู้ตอบ	ร้อยละ
	(คน)	
3 จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด	8	5.3
4 ขยายพื้นที่และผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ครอบคลุมทุกแปลงในกลุ่มแปลงใหญ่	2	1.3
5 มีการสนับสนุนปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ	15	10
6 มีการสนับสนุนปัจจัยในการผลิตสารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง	34	22.6
7 ส่งเสริมการใช้เครื่องหยอดข้าวลงในแปลงเรียนรู้เพื่อขยายผลสู่แปลงสมาชิก	8	5.3
8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมช่องทางการตลาด	21	14
9 จัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดความรู้ในแต่ละอำเภอ	4	2.6

จากตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร และข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ จากการศึกษาพบว่า

ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยของประเด็นข้อเสนอแนะร้อยละ 21.3 รองลงมาได้แก่ การประชุมวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ของสมาชิกล่วงหน้าก่อนที่จะเริ่มทำนา เกษตรกรควรปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน GAP ควรมีกลุ่มผู้ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรแบบครบวงจร การผลิตแบบตลาดนำการผลิต มีการวางแผนการผลิตข้าวก่อน เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณความต้องการในตลาด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบในแปลงใหญ่และสมาชิก ควรมีคำแนะนำให้ใช้ทั้งสารเคมีและชีวภัณฑ์ควบคู่กันไปตามความเหมาะสมของโรคหรือแมลงที่เกิดขึ้น และมีการแนะนำให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่โดยใช้ระยะเวลาที่สั้น ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก โดยมีค่าเฉลี่ยของประเด็นข้อเสนอแนะร้อยละ 19.3 18 14 8.6 8 7.3 4.6 และ 3.3 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรมี
ข้อเสนอแนะมากที่สุดในประเด็นสมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่าง
เคร่งครัด และคัดเลือกแปลงให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน โครงการส่งน้ำเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยของประเด็น
ข้อเสนอแนะร้อยละ 28 รองลงมาได้แก่ มีการสนับสนุนปัจจัยในการผลิตสารชีวภัณฑ์อย่าง
ต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมช่องทางการตลาด มีการสนับสนุนปัจจัยในการผลิตปุ๋ย
อินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด ส่งเสริมการ
ใช้เครื่องหยอดข้าววงอกในแปลงเรียนรู้เพื่อขยายผลสู่แปลงสมาชิก จัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดความรู้
ในแต่ละอำเภอ และขยายพื้นที่และผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ครอบคลุมทุกแปลงในกลุ่มแปลง
ใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ยของประเด็นข้อเสนอแนะร้อยละ 22.6 14 10 5.3 5.3 2.6 และ 1.3 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี เป็นการวิจัยแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร (3) การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัดสิงห์บุรี ปีงบประมาณ 2559 จำนวน 572 ราย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรในแต่ละอำเภอ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร และปัญหาปัญหาของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.8386 และ 0.8461 ตามลำดับ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่นแล้ว จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 150 คน ใช้ระยะเวลาประมาณ 35 วัน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรนำมาตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 51 - 60 ปี อายุเฉลี่ย 50.27 ปี ระดับการศึกษาของเกษตรกรส่วนมากจบระดับชั้นประถมศึกษา

2) สภาพทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม ส่วนเกษตรกรที่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคมส่วนมากเป็นผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำกลุ่ม เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยเกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรและเป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

3) สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.05 ไร่ และพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 21.10 ไร่ การถือครองที่ดินที่เป็นของตนเอง มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.81 คน เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 144,758.7 และ 67,225.00 บาทต่อปี ตามลำดับ

ต้นทุนการผลิตต่อไร่เฉลี่ย 3,702.50 บาทต่อไร่ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือนส่วนมากมีแหล่งเงินทุนจากของตนเอง กองทุนหมู่บ้าน และจาก ธ.ก.ส.

1.3.2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีความรู้อยู่ในระดับมาก โดยที่เกษตรกรมีประเด็นความรู้มากที่สุดจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน และการบริหารจัดการแปลง เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น

2) แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้โดยรวมในระดับปานกลาง โดยแหล่งความรู้จากสื่อกลุ่มมีระดับการรับรู้มาก แหล่งความรู้จากสื่อบุคคลมีระดับการรับรู้ปานกลาง แหล่งความรู้จากสื่อมวลชนมีระดับการรับรู้ปานกลาง และแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์มีระดับการรับรู้ต่ำที่สุด

1.3.3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

1) การบริหารชุมชน เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายอย่างชัดเจน

2) การจัดประชุมสัมมนาประชาชนศูนย์ข้าวชุมชน เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดประชุมเพื่อสั่งจองเมล็ดพันธุ์ข้าว

3) ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

4) กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP และ Pre-GAP การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว

5) จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนสารเร่ง พด. และเมล็ดพันธุ์ปอเทืองจากสถานีพัฒนาที่ดิน

6) จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี

7) จัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนเครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าววงอก

8) การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดชนิดพันธุ์ข้าวปริมาณและคุณภาพที่ผู้ประกอบการต้องการ

9) การจัดงานวันธรรมรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

1) ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีประเด็นปัญหาระดับมากจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็น พื้นที่ในแปลงใหญ่มีปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ทำให้เพาะปลูกไม่พร้อมกัน ด้านการจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สั่งจองจากภาครัฐชำรุดเกินไป การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด โดยประเด็นปัญหา ราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ

2) ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ พบว่าปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในระดับมากจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็น การบริหารจัดการแปลงใหญ่ทำได้ยากเนื่องจากบริบทของพื้นที่ และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทาน ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน ในประเด็น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุม และด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในประเด็นขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทั่วไป และสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนมาก มีอายุเฉลี่ย 50.27 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระ กตะศิลา (2551, น.69) ทำการศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.37 ปี และจิรวุฒ มงคล (2557, น.67) ทำการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ของเกษตรกรนาจังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.31 ปี แตกต่างจาก รัฐชาติ พรธยา (2557, น. 434) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 40 ปี จะเห็นว่าสังคมปัจจุบันนั้นเกษตรกรมีอายุมากเนื่องจากประชาชนวัยกลางคนออกไปทำงานนอกภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา สอดคล้องกับ โกสินทร์ แสงสว่าง (2558, น. 5) การตัดสินใจผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาของ ชนิดท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 85) ได้ทำการศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา แตกต่างจาก รัฐชาติ พรธยา (2557, น. 434) ทำการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

จากผลการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับ ชนิดท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 139) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่ม และสอดคล้องกับ วัลลภ พรหมทอง (2551, น. 15) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก คือ ร้อยละ 80.5 เป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่มนั้น เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่มเนื่องจากเป็นไปตามข้อตกลงของโครงการ ตลอดจนเพื่อสิทธิประโยชน์ในการมีแหล่งเงินทุนของกลุ่มเกษตรกรตามโครงการ

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 23.05 ไร่ แตกต่างจาก ชนัตท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 140) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 19.11 ไร่ และ จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.21 ไร่

เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรภาคการเกษตรเฉลี่ย 144,758.70 บาทต่อปี และมีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่เฉลี่ย 3,702.50 บาท สอดคล้องกับ ชนัตท์ ศรีวิเศษ (2558, น. 140) ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 181,178.57 บาท

2.2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

2.2.1 ความรู้ของเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 80 มีความรู้อยู่ในระดับมาก โดยมีความรู้มากที่สุดใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน และประเด็น การบริหารจัดการแปลงเพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น

2.2.2 แหล่งความรู้ของเกษตรกร เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้โดยรวมในระดับปานกลาง โดยแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การประชุม โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม สอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น. 69) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ สอดคล้องกับ จิระ มงคล (2557, น.67) พบว่า เกษตรกรส่วนมากเปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด และของ โกสินทร์ แสงสว่างค์ (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเกษตรกรผลิตพืชผัก ปลอดภัยจากสารพิษ ร้อยละ 89.5 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 54.1 ได้รับข่าวสารจาก เกษตรกรเพื่อนบ้าน ร้อยละ 38.3 ได้รับข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 33.8 ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ และร้อยละ 25.6 ได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

เห็นได้ว่าเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบนาแปลงใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในระดับมาก รวมทั้งมีแหล่งให้ความรู้ในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การประชุม การฝึกอบรมต่างๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ

2.3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ในระดับมากที่สุด ใน 2 ด้าน ได้แก่ การบริหารชุมชน ในประเด็น การกำหนดพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมายอย่างชัดเจน การมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร กติกา กฎระเบียบของกลุ่ม มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว ในประเด็น การมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้านโรค แมลงศัตรูข้าว การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัด โรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี การมีแปลงพยากรณ์ศัตรูพืชเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้และรายงานการระบาดของศัตรูพืช การบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร เห็นได้ว่า การบริหารจัดการโครงการที่ชัดเจน การมีการกำหนดเป้าหมายกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจนส่งผลให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นต่อโครงการ

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

2.4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

เกษตรกรมีระดับปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีประเด็นปัญหาในระดับมากจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็น พื้นที่นาแปลงใหญ่มีปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ทำให้เพาะปลูกไม่พร้อมกัน ด้านการจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ส่งจอบจากภาครัฐชำรุดไป การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด โดยประเด็นปัญหา ราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ

2.4.2 ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

เกษตรกรมีระดับปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในระดับมากจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารชุมชน ในประเด็น การบริหารจัดการแปลงใหญ่ทำได้ยากเนื่องจากบริบทของพื้นที่ และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทาน ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน ในประเด็น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุม และด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด ในประเด็นขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาราคาในการรับซื้อไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ

ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ และปัญหาที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ส่วนมากมีปัญหาจากปัจจัยภายนอก ซึ่งกลุ่ม

เกษตรกรอาจต้องประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรืออาจมีการเชื่อมโยงเครือข่ายจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น การเชื่อมโยงตลาด เป็นต้น

2.4.3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมเกษตรกรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในประเด็นการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และข้อเสนอแนะที่มีต่อระบบส่งเสริมเกษตรกรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในประเด็นสมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างเคร่งครัดและคัดเลือกแปลงให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน โครงการส่งน้ำเดียวกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่

1) เกษตรกรตระหนักรู้ในปัญหาจากปัจจัยภายในตัวเกษตรกรและปัจจัยภายนอกโครงการส่งเสริมเกษตรกรรูปแบบนาแปลงใหญ่ ยกตัวอย่าง เช่น การมีความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนแต่ขาดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการผลิตข้าว ความร่วมมือทำกิจกรรมในกลุ่ม สภาพแวดล้อม ภัยธรรมชาติต่างๆ

2) เกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาตนเองในมิติต่างๆ ตลอดจนทราบแนวทางแก้ไขปัญหาของตนเองในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรรูปแบบนาแปลงใหญ่

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ทราบแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรรูปแบบนาแปลงใหญ่ในด้านต่างๆ

2) ทราบจุดอ่อน จุดแข็งและปัญหาของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรรูปแบบนาแปลงใหญ่และแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาและจุดอ่อนของเกษตรกร

3) ทราบแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมเกษตรกรรูปแบบนาแปลงใหญ่ ได้แก่ แนวทางในการผลิตข้าวตามระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่

3.1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการกำหนดแผนการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสถานการณ์

2) ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและส่งเสริมให้เกษตรกรตระหนักรู้และมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป เช่น การให้รางวัลกับเกษตรกรที่ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้นแบบของเกษตรกรรายอื่นๆ ได้ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1.1 ควรศึกษาถึงผลตอบแทนและความแตกต่างในการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่เปรียบเทียบกับการผลิตข้าวโดยทั่วไปของเกษตรกร เพื่อพัฒนาการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.2 ควรศึกษาถึงความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

3.1.3 ควรมีการศึกษาดังผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบนาแปลงใหญ่เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2554). คู่มือคำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพตามค่าวิเคราะห์ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ รายอำเภอ ประจำปีการเพาะปลูก 2554-2556 จังหวัดสิงห์บุรี. สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). คู่มือ การดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2559. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป). คลังปัญญาชุมชน (ทร03007), หนังสือเรียนรายวิชาเลือกสาระทักษะการเรียนรู้ ระบบหนังสือออนไลน์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา. สืบค้นจาก http://202.143.165.163/eeducation/ebook_korat.html
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). คู่มือการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2558. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). คู่มือการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2559. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ : สรุปข้อมูลพื้นที่และสินค้า(แปลงต้นแบบและแปลงทั่วไป)รายจังหวัด. สืบค้นจาก http://www.agriman.doae.go.th/large%20plot%2059/k2/03.2_t3.pdf
- โกสินทร์ แสงดวงศ์. (2558). การตัดสินใจผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี. เกษตรกร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2559). การคิด การคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต เล่ม 2 หน่วยที่ 11 สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จิระ กตะศิลา. (2557). การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จิรวุฒ มงคล (2557). การศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- รัฐชาติ พรรษา. (2557). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในอำเภอ
ภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- จุมพล นิมพานิช. (2541). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 27). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เฉลิมพงษ์ มีสมนัย. (2546). การตัดสินใจ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาการจัดการทั่วไป
หน่วยที่ 3 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชนงกรณ์ คุณทนต์. (2547). *หลักการบริหารจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทรัพย์
เพิ่มการพิมพ์
- ชนัดท์ ศรีวิเศษ. (2558). *การจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร
อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ทองใบ สุดชาติ. (2542). *ทฤษฎีองค์กร: การวิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎีและการประยุกต์*. (พิมพ์
ครั้งที่ 2). อุบลราชธานี ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ
อุบลราชธานี
- เพ็ญศิริ ศิรมารักษ์. (2546). *จิตวิทยา*. คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2554). *แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้* ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาระบบสารสนเทศและการวิจัยทางการเกษตร เล่ม 1 หน่วยที่ 1 สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2535). *ความลับองค์กร : พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร : ดีไลท์.
- วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ. (2534). *วิเคราะห์เชิงปริมาณ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา :
เทียนวัฒนา
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (2551). *องค์การและการจัดการ*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานามีบุคส์
พับลิเคชั่นส์.
- ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). *ผลการขึ้นทะเบียนและ
ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2558*. สืบค้นจาก <http://www.farmer.doae.go.th/farmer>
- ศรีสุรางค์ ทีนะกุล. (2542). *การคิดและการตัดสินใจ*. กรุงเทพมหานคร : เวฟ เอ็นดูเคชั่น

- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:วิทย์พัฒน์
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี. (2559). *คู่มือการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2559*. สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี. (2559). *แผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2557 – 2560*. ที่ทำการปกครองจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี
- สิริรัตน์ พิชิตพร. (2546). *ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดลำพูน* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศุภัญญา ไชยหาญ. (2544). *การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลีฟวิ่ง
- สุปรีย์ สุวรรณบูรณ์. (ม.ป.ป.). “ประเภทของการสื่อสาร” ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (*Thai for Communication*), สถาบันการพลศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter1-5.html>
- อัจฉรา สุขสมบูรณ์. (2558). การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่. *วารสารส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร*, 48(267), 9-13.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการทำวิจัย

แบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์

เรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ในจังหวัด

สิงห์บุรี

โดย นางสาวอรพรรณ ศรีสวัสดิ์ รหัสนักศึกษา 2589000856

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

.....
แบบสัมภาษณ์เลขที่ วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์/...../.....

คำชี้แจง: 1. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
หน้าข้อความที่

ตรงกับคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

2. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่
ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่
ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่
ของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. ข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1.1 เพศ

1) ชาย

2) หญิง

1.2 ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ

1) ไม่ได้รับการศึกษา

2) ประถมศึกษา

- 3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า 4) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า(ปวช.)
 5) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) 6) ปริญญาตรี
 7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน..... คน

1.5 การประกอบอาชีพ

อาชีพหลัก

☐ 1) ทำนา	☐ 2) ทำสวน
☐ 3) ทำไร่	☐ 4) ทำปศุสัตว์
☐ 5) ทำประมง	☐ 6) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ 7) ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ	☐ 8) ค้าขาย
☐ 9) รับจ้างทั่วไป	☐ 10) อื่นๆ ระบุ.....

อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) ทำนา	☐ 2) ทำสวน
☐ 3) ทำไร่	☐ 4) ทำปศุสัตว์
☐ 5) ทำประมง	☐ 6) ค้าขาย
☐ 7) รับจ้างทั่วไป	☐ 8) อื่นๆ ระบุ.....

2. ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

2.1 ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งทางสังคมใดบ้าง

- 1) ไม่เป็น
- 2) เป็น โปรดระบุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ (1) ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น	☐ (2) ผู้นำกลุ่ม
☐ (3) เกษตรกรต้นแบบ	☐ (4) ปราชญ์ชาวบ้าน
☐ (5) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	☐ (6) อื่นๆ ระบุ.....

2.2 ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มใดบ้าง

- 1) ไม่เป็น
- 2) เป็น โปรดระบุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ (1) กลุ่มเกษตรกร	☐ (2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
☐ (3) กลุ่มยุวเกษตรกร	☐ (4) ลูกค้า ธกส.

- (5) สถาบันการเกษตร (6) กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร
 (7) สหกรณ์การเกษตร (8) อื่นๆ ระบุ.....

3. ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

3.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน.....ไร่

3.2 พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน.....ไร่

3.3 ลักษณะการถือครองที่ดิน

- 1) ของตนเอง 2) เช่า
 3) พื้นที่ทำฟรี 4) อื่นๆ ระบุ.....

3.4 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนของท่าน จำนวน.....คน

3.5 รายได้ของครัวเรือน

1) ในภาคการเกษตรบาท/ปี

2) นอกภาคการเกษตรบาท/ปี

3.6 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร.....บาท/ไร่

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
☐ 1) ค่าเมล็ดพันธุ์	
☐ 2) ค่าเตรียมดิน	
☐ 3) ค่าปุ๋ย	
☐ 4) ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	
☐ 5) ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
☐ 6) ค่าจ้างแรงงาน	
☐ (1) ค่าจ้างหว่าน	
☐ (2) ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	
☐ (3) ค่าจ้างฉีดสารเคมี	
☐ (4) อื่นๆ ระบุ.....	
☐ 7) ค่าพลังงาน (น้ำมันเชื้อเพลิง)	
☐ 8) ค่ารถเกี่ยว	
☐ 9) ค่าขนส่ง	
☐ 10) ค่าเช่านา	
☐ 11) อื่นๆ ระบุ.....	

3.7 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของครัวเรือนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ตนเอง 2) ธกส.
 3) ธนาคารพาณิชย์ 4) สหกรณ์การเกษตร
 5) กองทุนหมู่บ้าน 6) กลุ่มออมทรัพย์
 7) แหล่งเงินกู้นอกระบบ 8) ญาติ/เพื่อนบ้าน
 9) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1. ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของ

เกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามประเด็นความรู้ต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามที่ท่านเข้าใจและรับรู้ตามความเป็นจริง

ประเด็นความรู้		ถูก	ผิด
ความรู้ด้านความหมาย และความสำคัญการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่			
1	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน แต่ไม่ต้องทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันก็ได้		
2	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เน้นให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตอย่างเดียว โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลผลิตต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง		
3	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีผู้จัดการแปลงในพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)		
4	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ไม่ได้เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการผลิตสินค้าเกษตร		
5	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จะส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยมีอำนาจการต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต แต่ไม่มีอำนาจต่อรองการจัดหาปัจจัยการผลิต		
6	การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ เน้นการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดฤดูเพาะปลูก		

ประเด็นความรู้		ถูก	ผิด
7	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน		
8	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ใน ต้นทุนที่ต่ำลง และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
9	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีเป้าประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องข้าวใน ระยะยาวให้กับชาวนาทั่วประเทศ		
ความรู้ด้านวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่			
10	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีความเข้มแข็ง		
11	การจัดการพื้นที่แปลงใหญ่ ต้องมาจากเกษตรกรรายใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร มาก เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยไม่สามารถเข้าร่วมแปลงใหญ่ได้		
12	เกษตรกรสามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ซึ่งแตกต่างจากการ บริหารจัดการการผลิตและการตลาดของฟาร์มขนาดใหญ่		
13	การบริหารจัดการแปลงใหญ่ ให้นักส่งเสริมการเกษตรเป็นศูนย์กลางในการ ดำเนินการ		
14	การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการบูรณาการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ศักยภาพของพื้นที่ และตอบสนองต่อความ ต้องการของเกษตรกร		
15	เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับแน่นอน		
16	เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ผลผลิตมี คุณภาพได้มาตรฐาน		
17	เมื่อเกษตรกรรวมกันเป็นแปลงใหญ่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนการผลิต การตลาด		
ความรู้ด้านองค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่			
18	องค์ประกอบของเกษตรแปลงใหญ่ประกอบด้วย ผู้จัดการพื้นที่ การบริหาร จัดการแปลง กลุ่มเกษตรกร และพื้นที่แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่		
19	ผู้จัดการแปลงในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการแปลงหรือพื้นที่ ใน ด้านการวางแผนการผลิต และการจัดการผลผลิตให้ได้คุณภาพ		
20	แปลงส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ให้มี		

ประเด็นความรู้		ถูก	ผิด
	พื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกันผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิดในแปลงเดียวกัน		
21	กลุ่มเกษตรกรในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรรายใหญ่ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมของแปลงใหญ่		
22	กลุ่มเกษตรกรในการผลิตข้าวในรูปแบบแปลงใหญ่ ทำให้การส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐดูแลได้ทั่วถึง		
23	การบริหารจัดการแปลง เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานการผลิต เช่น GAP และ Organic เพิ่มขึ้น		
24	การบริหารจัดการแปลง เกษตรกรต้องเป็นผู้บริหารจัดการแปลงทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
25	แปลงส่งเสริมเกษตรกรขนาดใหญ่ เป็นการดำเนินงานให้มีการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด เป็นการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายในพื้นที่แปลงใหญ่		

2. แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับการรับรู้ข่าวสาร” ตามระดับการรับรู้ข่าวสารของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นแหล่งเรียนรู้	ระดับการรับรู้ข่าวสาร				
	5	4	3	2	1
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล					
1	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร				
2	เจ้าหน้าที่กรมการข้าว				
3	เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล				
4	เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ				

ประเด็นแหล่งเรียนรู้		ระดับการรับรู้ข่าวสาร				
		5	4	3	2	1
5	ผู้นำท้องถิ่น					
6	ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร					
7	อาสาสมัครเกษตร					
8	โทรศัพท์					
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่ม						
9	การประชุม					
10	การฝึกอบรม					
11	การสัมมนา					
12	การศึกษาดูงาน					
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน						
13	หนังสือ					
14	วารสาร					
15	หนังสือพิมพ์					
16	วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย					
17	โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม					
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์						
18	เว็บไซต์ (Website)					
19	เฟสบุ๊ก (Facebook)					
20	ไลน์ (Line)					

ตอนที่ 3 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นการตัดสินใจ		ระดับความสำคัญที่มีผลต่อ การตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
การบริหารชุมชน						
1	การกำหนดพื้นที่ และเกษตรกรเป้าหมายอย่างชัดเจน					
2	การมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกร กติกากฎระเบียบของกลุ่ม					
3	มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน					
การจัดประชุมสัมมนาประธานศูนย์ข้าวชุมชน						
4	การจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชนในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาลเพาะปลูก					
5	การวางแผนการดำเนินงาน การตลาด					
6	การจัดประชุมเพื่อส่งจอบเมล็ดพันธุ์ข้าว					
ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด						
7	การจัดทำบัญชีครัวเรือน					
8	การสนับสนุนด้านตลาดเพื่อช่วยให้การจำหน่ายได้ราคาดี					
9	การรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร					
กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						
10	การจัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน					
11	การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร					
12	การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์					
13	การพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP และ Pre-GAP					
จัดตั้งกลุ่มชานาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ						
14	การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์					
15	การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน					
16	การสนับสนุนสารเร่ง พด.และเมล็ดพันธุ์ปอเทืองจากสถานีพัฒนาที่ดิน					
17	การนำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมัก เป็นการลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี					

ประเด็นการตัดสินใจ		ระดับความสำคัญที่มีผลต่อ การตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
จัดตั้งกลุ่มขานาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว						
18	การมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้านโรคมลงศัตรูข้าว					
19	การส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคมลงศัตรูข้าวทดแทนและลดการใช้สารเคมี					
20	การมีแปลงพยากรณ์ศัตรูพืชเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้และรายงานการระบาดของศัตรูพืช					
21	การบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร					
จัดตั้งกลุ่มขานาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร						
22	มีการจัดตั้งกลุ่มขานาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร					
23	การสนับสนุนเครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าวออก					
24	การให้บริการด้านการใช้เครื่องหยอดข้าว เครื่องโรยข้าวออก					
การจัดการประชุมเชื่อมโยงด้านการตลาด						
25	การเชื่อมโยงการตลาด ระหว่างผู้นำชุมชน/คณะกรรมการบริหารกลุ่มกับผู้ประกอบการ					
26	การกำหนดชนิดพันธุ์ข้าวปริมาณและคุณภาพที่ผู้ประกอบการต้องการ					
27	การรับซื้อและราคาในการรับซื้อ					
การจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						
28	การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว					
29	ความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว					
30	บริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

1. ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับของปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับของปัญหา” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
ปัญหาที่มีต่อการปฏิบัติของเกษตรกร						
ด้านการบริหารชุมชน						
1	พื้นที่ในแปลงใหญ่มีปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ทำให้เพาะปลูกไม่พร้อมกัน					
2	การบริหารกลุ่มเกษตรกรไม่เป็นไปตามกติกา กฎระเบียบของกลุ่ม					
3	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมเวทีชุมชน เพื่อรับทราบและทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน					
ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน						
4	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการประชุมศูนย์ข้าวชุมชนในช่วงก่อนเริ่มฤดูกาลเพาะปลูก					
5	การวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนไม่สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของสมาชิกแปลงใหญ่					
6	เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สั่งจองจากภาครัฐชำรุดเกินไป					
ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด						
7	เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน					
8	การวางแผนการผลิตข้าวของเกษตรกรไม่สอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของตลาด					
9	ไม่มีความพร้อมที่จะรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตร					
ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						
10	เกษตรกรไม่ทำแปลงพันธุ์ข้าวและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้					

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	เอง เนื่องจากวิธีการยุ่งยาก					
11	การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร มีระยะเวลานานเกินไป					
12	เกษตรกรไม่นำความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการ และการดูแลรักษาหลังการปลูกข้าวไปปฏิบัติ					
13	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตข้าวตาม มาตรฐาน GAP และ Pre-GAP					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ						
14	การหาวัสดุผลิตปุ๋ยอินทรีย์ฝากรณาการปุ๋ยอินทรีย์ยุ่งยาก และไม่มีเวลาในการผลิตปุ๋ยให้กับธนาการอินทรีย์					
15	เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินในแปลงนาตนเอง					
16	การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด ใช้ระยะเวลาในการผลิตหรือปลูกนานเกินไป					
17	นำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักใช้ระยะเวลานาน และมีวิธีการทำยุ่งยาก					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว						
18	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่ในชุมชนหรือการเดินทาง มาที่ศูนย์ไม่สะดวก					
19	การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวเห็นผลช้ากว่า สารเคมี					
20	เกษตรกรไม่แจ้งการระบาดของศัตรูพืชให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชรับทราบ					
21	วิธีการบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ปฏิบัติยาก และไม่ทันใจเกษตรกร					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร						
22	เกษตรกรให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกล การเกษตรน้อยมาก					
23	เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีในกลุ่มไม่เพียงพอต่อการใช้งานของ เกษตรกรในกลุ่ม					
24	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการลดการใช้เมล็ดพันธุ์ด้วยเครื่อง					

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	หยอดข้าววงอก					
ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด						
25	การเชื่อมโยงการตลาดที่รับซื้อข้าวมีน้อย และเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้					
26	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพผลผลิต เช่น การคัดเลือกผลผลิตการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวตามที่ผู้ประกอบการต้องการ					
27	ราคาในการรับซื้อไม่ขึ้นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ					
ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						
28	เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวน้อย					
29	ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว					
30	เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการขอรับบริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่					

2. ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

คำชี้แจง : โปรดระบุระดับของปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในประเด็นต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องของ “ระดับของปัญหา” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยแยกเป็น 5 ระดับ (ระดับ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
ปัญหาที่มีต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่						
ด้านการบริหารชุมชน						
1	การบริหารจัดการแปลงใหญ่ทำได้ยากเนื่องจากบริบทของพื้นที่และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทาน					
2	การประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง					

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
3	ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการของผู้จัดการพื้นที่					
ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน						
4	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุม					
5	เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน					
6	เกษตรกรไม่นำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากภาครัฐไปทำแปลงพันธุ์ข้าว					
ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด						
7	การส่งเสริมเกษตรกรให้ทำบัญชีครัวเรือนเป็นไปได้ยาก					
8	การบูรณาการในพื้นที่ของหน่วยงานภาคีมีความซ้ำซ้อนและปฏิบัติไม่ตรงตามแผนงาน					
9	เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่บางส่วนเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว จึงไม่มีการตั้งกลุ่มสหกรณ์ในแปลงใหญ่					
ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต						
10	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการทำแปลงพันธุ์ข้าวและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง					
11	เกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเท่าที่ควร					
12	เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่					
13	การรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP และ Pre-GAP ช้าเกินไป					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ						
14	การบริหารจัดการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ทำได้ยากเนื่องจากเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์					
15	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญและนำไปปฏิบัติหลังได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน					

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
16	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน					
17	เกษตรกรมักทำลายวัสดุเหลือใช้ในการเกษตร โดยการเผา เช่น ฟางข้าว แทนการนำมาใช้ทำปุ๋ยหมัก					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว						
18	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับการใช้งาน					
19	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว					
20	เกษตรกรขาดการสำรวจและรายงานการระบาดของศัตรูพืชของแปลงพยากรณ์ศัตรูพืช					
21	เกษตรกรไม่เข้าใจวิธีการบริหารจัดการศัตรูข้าวตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร					
ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร						
22	การบริหารจัดการกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของกรมการกลุ่มยังมีประสิทธิภาพทำงานน้อย					
23	การบริหารจัดการเครื่องจักรกลการเกษตรยังไม่มีประสิทธิภาพพอ					
24	การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตราน้อยด้วยเครื่องหยอดข้าววงอกยังไม่เป็นที่สนใจของเกษตรกร					
ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด						
25	บทบาทการบริหารจัดการด้านการเชื่อมโยงตลาดของผู้จัดการแปลงในพื้นที่มีน้อย					
26	การควบคุมคุณภาพผลผลิต และมาตรฐานรับรองการผลิต (GAP) ทำได้ยากหากขาดการร่วมมือจากเกษตรกร					
27	ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีให้ชาวนามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาราคาในการรับซื้อไม่ขึ้นไปตามข้อตกลงที่ภาคเอกชนทำไว้กับภาครัฐ					
ด้านการจัดงานวันณรงก์ถ่ายทอดเทคโนโลยี						
28	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าว					

ประเด็นปัญหา		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
29	เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต คุณภาพผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าว					
30	การให้บริการ แก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่ของ หน่วยงานภาคีมีความซ้ำซ้อนและไม่ทันต่อความต้องการของเกษตรกร					

3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนาแปลงใหญ่

3.1 ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของเกษตรกร

1) ด้านการบริหารชุมชน

.....

.....

2) ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน

.....

.....

3) ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

.....

.....

4) ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

.....

.....

5) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ

.....

.....

6) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว

.....

.....

7) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

.....

.....

8) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด

.....
.....

9) ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

.....
.....

3.2 ข้อเสนอแนะต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่

1) ด้านการบริหารชุมชน

.....
.....

2) ด้านการจัดประชุมประธานศูนย์ข้าวชุมชน

.....
.....

3) ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด

.....
.....

4) ด้านกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

.....
.....

5) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ

.....
.....

6) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้จัดการศัตรูข้าว

.....
.....

7) ด้านการจัดตั้งกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

.....
.....

8) ด้านการจัดการเชื่อมโยงตลาด

.....
.....

9) ด้านการจัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี

.....
.....

๙๙๙๙ ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ **๙๙๙๙**

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอรพรรณ ศรีสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	6 มกราคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา ปี พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

